

PRODUKTIONS- OG ERNÆRINGSFORHOLD I ENTENTELANDENE ¹⁾

Af

A. C. Kaarsen.

III.

Det er let at være bagklog — og enhver kan derfor nu indse, at den tyske Undervandskrig var en Fiasko, og Ententemagternes Overlegenhed altfor stor til, at Tyskland ad den Vej kunde bibringe dem det afgørende Stød. Det hele er forbi nu, og det er let at fælde Dommen. Men skulde man for et eller to Aar siden, midt under Krigen, danne sig en begrundet Opfattelse af dette Problem, hvor Sympatier og Antipatier holdtes udenfor, kunde man ikke forme sin Dom saa kategorisk, i alt Fald ikke i Retning af at betragte Undervandskrigen som en Fiasko. Først bagefter erfarer man — bl. a. gennem Kaptajn Persius Afsløringer i Berliner Tageblatt — hvor slet forberedt det tyske Undervandsfelttog i Virkeligheden var og hvilket vanvittigt Spil med Skæbnen de ansvarlige Ledere indlod sig paa. Men netop denne Omstændighed retfærdiggør den Opfattelse, som blev hævdet af for-

¹⁾ To tilsvarende Afhandlinger er tidligere offentliggjort i Nationaløkonomisk Tidsskrift, nemlig i Aargang 1916, S. 540 og Aargang 1917, S. 145.

PRODUKTIONS- OG ERNÆRINGSFORHOLD I ENTENTELANDENE ¹⁾

Af

A. C. Kaarsen.

III.

Det er let at være bagklog — og enhver kan derfor nu indse, at den tyske Undervandskrig var en Fiasko, og Ententemagternes Overlegenhed altfor stor til, at Tyskland ad den Vej kunde bibringe dem det afgørende Stød. Det hele er forbi nu, og det er let at fælde Dommen. Men skulde man for et eller to Aar siden, midt under Krigen, danne sig en begrundet Opfattelse af dette Problem, hvor Sympatier og Antipatier holdtes udenfor, kunde man ikke forme sin Dom saa kategorisk, i alt Fald ikke i Retning af at betragte Undervandskrigen som en Fiasko. Først bagefter erfarer man — bl. a. gennem Kaptajn Persius Afsløringer i Berliner Tageblatt — hvor slet forberedt det tyske Undervandsfelttog i Virkeligheden var og hvilket vanvittigt Spil med Skæbnen de ansvarlige Ledere indlod sig paa. Men netop denne Omstændighed retfærdiggør den Opfattelse, som blev hævdet af for-

¹⁾ To tilsvarende Afhandlinger er tidligere offentliggjort i Nationaløkonomisk Tidsskrift, nemlig i Aargang 1916, S. 540 og Aargang 1917, S. 145.

skellige økonomiske Skribenter herhjemme (foruden nærværende Artikels Forfatter bl. a. Doktor Wieth-Knudsen), at den tyske Undervandskrig sikkert vilde føre til et Resultat — omend ikke det af dens fanatiske Tilhængere proklamerede: Englands Udsultning og Underkastelse, men nærmest derved, at den vilde afgive en Modvægt mod Blokaden, saa tung, at den stillede Parterne mere lige ogsaa i krigsøkonomisk Henseende, for efter en vis Tids Forløb at aabne Vejen for Forhandlinger — i hvilke Tyskland takket være sin Terrorisme paa Havet vilde indtage en forholdsvis stærk Stilling.

En saadan Opfattelse var dengang berettiget, fordi man maatte antage, at Undervandsfelttoget var forbedret og gennemtænkt med sædvanlig tysk Grundighed, og at den tyske Marine kunde præstere lignende tekniske Vidundere som de, hvormed Tyskland havde forbavset Verden paa andre Omraader. Hvis dette havde været Tilfældet, hvorledes var Resultatet da ikke blevet? Nu slap Ententen med Skrækken, men selv den mangelfuldt gennemførte Undervandskrig skaffede dog Tysklands Modstandere et Par frygtelige Aar, i hvilke Sejren langtfra hældede til den Side, hvor de befandt sig.

I de to første Artikler her i Tidsskriftet (1916 S. 540 og 1917 S. 145) søgte jeg at fremdrage nogle af de vigtigste Momenter til Bedømmelse af Ernærings- og Produktionsforholdene i Ententelandene, saaledes som de havde udviklet sig, først og fremmest under Trykket af Undervandskrigen. Paa de følgende Sider er givet et ganske løst Rids af Tilstanden i Krigens sidste Periode, hvilket formentlig ogsaa kan have nogen

Interesse for Vurdering af Forholdene i den Overgangstid, vi befinder os i.

England.

Det har betydet overordentlig meget for Englands Forsyning med Næringsmidler og Raastoffer, at man ikke blot har haft sig selv at sørge for, men ogsaa stadig maattet drage Omsorg for de allierede Magter, Frankrigs og Italiens Forsyninger. Er det end — som siden skal vises — ikke lykkedes særlig godt, har denne Hjælpetjeneste dog krævet en ret betydelig Tonnagemængde, der ellers kunde være anvendt til Levnedsmiddeltransport for Storbritannien.

I Slutningen af 1917 og Begyndelsen af 1918 fremkaldte den stadige Forværring i Ernæringsforholdene i England en irritabel Stemning indenfor alle Befolkningsklasser, der ikke blev mindre ved Opdagelsen af en Mængde Tilfælde af „Hamstring“. Irritationen fik saa skarpe Udtryk som Trusler om Generalstrejke fra den i Januar samlede store Arbejderkongres, og Ernæringsministeren, Lord Rhondda, havde de største Vanskeligheder med nogenlunde at berolige Folkestemningen.

I Januar 1918 begyndte man Forberedelserne til den store Tvangsrationering, der for London og tilstødende Grevskaber traadte i Kraft den 25. Februar, for det øvrige Land en Maaned senere. Rationeringen omfattede Kød og Smør — de Levnedsmidler, for hvilke Forsyningen var mest kritisk. Tilførslerne af Kreaturer til Slagterierne viste saaledes i Januar en meget betydelig Nedgang, nemlig 18 634 Stk. Kvæg, mod 63 576

i Januar 1917; af Faar var Tilførslerne 200 000, mod 250 000 Aaret forud, og af Svin kun 25 000 mod 100 000. Samtidig var de indførte Mængder af frossent argentinsk og australsk Kød ogsaa betydeligt ringere end sædvanlig, og man vil da forstaa, at alle de, der ikke havde særlige Forbindelser med Hensyn til Levering af Kød, men maatte staa med i de endeløse Kø'er foran Slagterbutikerne, kun sjældent fik Kød at smage.

Efter at Forberedelserne til Rationeringen var begyndt, fangedes Almenhedens Interesse i høj Grad af Rationeringens Detailler, hvilket paa en Maade trængte det alvorlige ved Stillingen noget i Baggrunden, selv om Urofølelsen ingeni lunde svandt. Herom skriver Statist den 9. Februar: „Medens Størsteparten af Offentlighedens Interesse beslaglægges af Diskussionen om, hvor mange Gram af den ene eller den anden Slags Levnedsmidler, der kan tilkomme den Enkelte i Følge hans Kort — en Diskussion, der ikke staar i noget rimeligt Forhold til Situationens Alvor — er det i hvert Fald tydeligt, at der paa Tærskelen til det nye Aar er vakt en Følelse af Uro og spændt Forventning, som trods alle Vanskeligheder og Modgang ikke eksisterede i 1917. Dette turde have sin Grund deri, at Offentligheden ikke længere stoler paa, at Levnedsmiddelimportørerne, Rederne og Myndighederne ser Vejen klar for Folkets Ernæring“.

Den Mængde Kød og Smør, der fastsattes som den Enkeltes Ration, var i Forhold til den tidligere Ordning ret ringe. Til Frokost maatte herefter intet Kød serveres og af Smør eller Margarine kun 1—3 Uncer. Ved Lunchen maatte fortæres 3 Uncer Kød og samme Mængde Smør som til Frokost, og til Mid-

dag lignende Kvantiteter. Til The om Aftenen maatte derimod intet Kød nydes, men Maksimumskvantiteten for Smør sattes til Gengæld til 4 Uncer. Endelig fastsattes to kødløse Dage, i London Tirsdag og Fredag, i det øvrige England Onsdag og Fredag. Sværtarbejdende fik Tillægsrationer.

Imidlertid bedredes Forholdene for Kød og Flæsk ret hurtigt, derved at Tilførslerne fra Amerika steg meget betydeligt. „Times“ bragte en Opgørelse over de Forenede Staters Udførsel af Kød og Flæsk til samtlige Ententelande i de første 4 Maaneder af 1918, hvilken Tabel gengives nedenstaaende:

Udførsel fra U. S. A.

Mill. lbs	Flæsk	Kød
Januar	93.8	45.4
Februar.....	114.3	29.4
Marts	308.1	87.4
April.....	286.8	73.3

Stigningen er, som det vil ses, meget kraftig. Hvor stor en Andel, der falder paa Storbritannien, fremgaar ganske vist ikke af Tallene, men det er vel nok det meste. Hen paa Forsommeren blev i hvert Fald Rationen forhøjet til 2 lbs om Ugen, omtrent det samme Kvantum, som man tidligere under den frivillige Rationering havde søgt at begrænse Forbruget til. Dog var det kun for den udenlandske Vare, at Knapheden mindskedes, for engelsk Kød og Flæsk gjorde den sig stadig gældende.

Hvad angaar Englands Forsyning med Brødkorn, har man i 1918 hørt meget modstridende Efterretninger. I April indførtes det som obligatorisk at blande Kartoffelmel i Brødmelet, omtrent halvt af hver. Men naar Sir Charles Bathurst i Underhuset antydede, at man maaske i flere Maaneder vilde blive tvunget til at gaa over til Kartoffelmelsbrød uden Korn, maatte en saadan Malen Fanden paa Væggen mødes med lige saa stor Tvivl, som de officielle Glædesytringer over Landets glimrende Forsyning. Navnlig har man ikke kunnet fatte Tiltro til de gentagne Forsikringer om, at England med det allerførste vilde være i Stand til at forsyne sig selv med Levnedsmidler. Allerede i September 1917 erklærede Lord Rhondda, at Storbritannien inden Aarets Udgang for de vigtigste Næringsmidlers Vedkommende vilde være uafhængig af Tilførsler fra Udlandet, og i Begyndelsen af 1918 udtalte Generaldirektøren for Levnedsmiddelproduktionen, Sir Arthur Lee, at man roligt kunde stole paa, at England ved Udgangen af Aaret befandt sig i samme Situation som i 70'erne, d. v. s. at man bevægede sig hen mod den fuldkomne Uafhængighed med Hensyn til Brødforsyningen. Det sidste, at Udviklingen pegede henimod en mindre Afhængighed, var ganske utvivlsomt, men endnu stod man langt fra Maalet. Englands Landbrug har i altfor mange Aar været forsømt, til at man med en pludselig Kraftanstrengelse kunde bringe det paa Fode igen, navnlig ikke under en Krig, hvor Kræfterne fortrinsvis maatte sættes ind paa andre Felter.

Følgende Tabel viser, hvorledes Forholdet stillede sig før Krigen (Gennemsnit af Femaaret 1909—13).

1909—13 gnstl.	Areal i 1 000 ha	Udbytte i 1 000 Tons	Indførsel i Mill. Tons
Hvede	764	1 683	5.0
Rug	28	46	—
Byg	747	1 423	1.0
Havre	1 635	2 999	1.0
Majs	—	—	2.0
Tilsammen...	3 174	6 151	9.0

Ser man bort fra Kartofler, finder man, at der paa rundt regnet 800 000 ha dyrkedes $1\frac{3}{4}$ Mill. Tons Brødkorn (Hvede og Rug) og paa 2.4 Mill. ha omkring 4.4 Mill. Tons Foderkorn. Samtidig indførtes der imidlertid tæt ved 6 Mill. Tons Hvede og 4 Mill. Tons Byg, Havre og Majs, foruden 1.8 Mill. Tons Kraftfoder (Oliekager, Klid o. l.). Sir Arthur Lee taler kun om Brødkornet, og selv om Grænsen mellem Foder- og Brødkorn under Krigen er blevet meget flydende, vil vi derfor holde os til Hveden. For at frembringe de 6 Mill. Tons Hvede, der ellers indførtes udefra, maatte der kræves en Forøgelse af Arealet fra 764 000 til $3\frac{1}{2}$ Mill. ha, hvorved der endda er regnet med et Udbytte pr. ha, der er betydeligt højere, end man har naaet under Krigen eller kan regne med i de første Aar efter denne. Hvis Storbritannien ogsaa skulde være uafhængig af Indførsel for Foderstoffernes Vedkommende (fraset ovennævnte 1.8 Mill. Tons Kraftfoder) maatte yderligere — da Kvægbestanden i England ikke har været Genstand for nogen nævneværdig Formindskelse — Byg- og Havrearealerne fordobles fra 2.4 til 4.8 Mill. ha. Et Areal paa 3.2 Mill. ha skulde

altsaa øges med 5 Mill. ha til 8.3 Mill. ha, en saa kolossal Opgave, at man paa Forhaand tør anse dens Løsning for et fjernere Fremtidsperspektiv. Man har vel stadig hørt om mægtige Udvidelser af Storbritanniens dyrkede Areal, men fraset den iøvrigt ikke helt ringe Udvidelse, der virkelig har fundet Sted, viser det sig ved nærmere Eftersyn stadig, at der foreligger en Forveksling mellem Fakta og det, der er opstillet som Program for Fremtiden.

I April 1917 meddelte Lloyd George, at man i Løbet af 3—4 Maaneder havde bragt 1 Mill. Acres (400 000 ha) nyt Land under Plov, og at Planerne for Høsten 1918 var af et saadant Omfang, at man, naar de blev ført ud i Livet, vilde have yderligere 3 Mill. Acres under Plov — „og saa garanterer vi, at ingen kan udsulte os, om der saa ikke kommer en eneste Ton Levnedsmidler hertil fra Udlandet“.

I Februar 1918 holdt Bonar Law en større Tale i Underhuset, hvori han bl. a. erklærede, at Kornproduktionen i England i sidste Aar var vokset med 850 000 Tons og Kartoffelproduktionen med 3 Mill. Tons. I Fjor var 1 Mill. Acres nyt Land taget under Ploven, og dertil er siden kommet yderligere 800 000 Acres i England og 400 000 Acres i Skotland og Irland.

Hvad nu alt dette angaar, vil man af Tabellen S. 9 se, at Opgivelserne over Arealstigningen er i Overensstemmelse med de faktiske Forhold, fra 1916 til 1917 steg Landbrugsarealet fra 3 664 000 til 4 084 000 ha, altsaa med godt 400 000 ha eller 1 Mill. acres, hvorved dog maa bemærkes, at der fra 1915 til 1916 havde været en Nedgang paa 88 000 ha. Endvidere lykkedes det inden Høsten 1918 at bringe yderligere

	Areal i 1 000 ha				Udbytte i 1 000 Tons			
	1918	1917	1916	1915	1918	1917	1916	1915
Hvede.....	1 131	851	830	944	2 534	1 751	1 650	2 012
Rug.....	45	26	24	22	—	—	—	—
Byg.....	745	727	669	616	1 393	1 304	1 210	1 064
Havre.....	2 271	1 928	1 678	1 683	4 252	3 683	3 080	3 157
Kartofler....	607	552	463	487	9 445	8 741	5 556	7 661
Tilsammen	4 799	4 084	3 664	3 752	—	—	—	—

ca. 700 000 ha under Plov. Ser man nøjere til, vil man imidlertid opdage, at Stigningen kun for en ringe Del refererer sig til Brødkornsarealet. Med Hvede og Rug var i 1915 besaaet 966 000 ha, i 1918 1 176 000 eller 210 000 ha mere, paa samme Tid som hele Arealet var steget med over 1 Million ha. Det nyopdyrkede Land blev nemlig ganske overvejende besaaet med Havre, og Arealet for denne Kornsort steg med næsten 600 000 ha til 2 271 000 ha i 1918.

Man vil se, hvor overdreven Lloyd Georges Udtalelse var, naar han „garanterede, at ingen kunde udsulte England, om der saa ikke kom en eneste Ton Levnedsmidler dertil fra Udlandet“. Hans daværende Program for Arealudvidelsen er meget nær blevet realiseret, men Resultatet for Høstudbyttet er dog langt fra saaledes, at man kan tale om Uafhængighed af Udlandet. Brødkornshøsten var i 1918 2,6 Mill. Tons mod 2,1 Mill. i 1915, og denne Fremgang paa $\frac{1}{2}$ Mill. Tons spiller kun ringe Rolle overfor det normale Importbehov paa ca. 6 Mill. Tons Hvede. Hvad Foder-

kornet angaar, var Høstudbyttet i 1918 5.6 Mill. Tons eller 1.4 Mill. Tons mere end i 1915, men heller ikke denne Fremgang kan tilnærmelsesvis opveje de 4 Mill. Tons Byg, Havre og Majs, der normalt maatte indføres tilligemed 1.8 Mill. Tons Kraftfoder.

Det vil af det foregaaende ses, at man ej heller kunde tage bogstaveligt den i Maj 1918 udsendte officielle Meddelelse om, at i 1918--19 vilde Storbritannien være i Stand til at føde sig selv i $\frac{1}{5}$ af Aaret, mod $\frac{1}{4}$ af Aaret forud og $\frac{1}{5}$ af Aaret 1916-17.

Om Englands Kamp mod de tyske U-Baade har man læst talrige Beretninger, og havde de faktiske Resultater svaret hertil, maatte allerede for Aar og Dag siden hver eneste tysk U-Baad være blevet uskadeliggjort. Det store Apparat, som den engelske Marine fik sat i Scene til Bekæmpelse af den truende Fare, kom vel efterhaanden til at virke ganske godt, men dog først efter at U-Baadene i flere Aar havde terroriseret Havet. Man kan da ikke frigøre sig fra den Opfattelse, at det mindre var de positive Foranstaltninger, der hjalp Storbritannien ud af en slem Knibe, end den Omstændighed, at den tyske U-Krig ikke blev, hvad den skulde have været, fordi dens Materiel var utilstrækkelig.

Medens de officielle Taler hele Tiden holdtes i samme fortrøstningsfulde Tone, som da Undervandskrigen i sin Tid etableredes, var Stemningen i Foråret 1918 ellers ikke meget optimistisk. I en ledende Artikel i „Daily Telegraph“ 28. Februar hedder det: „Vi har stadig været af den Mening, at det er unyttigt at ville hemmeligholde eller forsøge paa at reducere U-Baadsfaren. Det kan lade sig gøre en vis Tid, men

ikke i Længden. Thi en Dag maa Virkningen af de stadige Sænkninger vise sig paa en skæbnesvanger Maade. De nøgne Tal er følgende: I November blev der indlemmet 22 nye Skibe med 130 375 Tons i vor Handelsflaade, medens der blev sænket 48 Skibe. For December var Tallene 21 nye Skibe med 115 753 Tons og 57 sænkede Skibe. I Januar blev der kun taget 11 nye Skibe i Brug, men sænket 48. — Dette lyder ganske vist anderledes end den Tale, som Admiralitetets første Lord den 13. December holdt i Underhuset, efter hvilken man maatte tro, at alt var i bedste Orden, og at Skibsbygningen gjorde gode Fremskridt. Den stadige Formindskelse af vor Tonnage, med hvilken Nybygningerne langt fra kan holde Skridt, kan imidlertid ikke opvejes paa nogensomhelst Maade. Det nytter os i saa Henseende ikke, at vi forøger Hær og Krigsflaade og mangedobler Ammunitionstilvirkningen, thi vor Livsnerve ligger paa Søen. Ganske vist kan Fjenden ikke udsulte os — i det mindste ikke foreløbig, men vort Krigsberedskab og den militære Kampstyrke lider dagligt mere og mere ved U-Baadskrigen. Fjenden har meget rigtigt erkendt, at Handelsskibsfarten for os er det vigtigste Krigsproblem. Ganske vist overdriver han sine U-Baadsresultater, men det vilde være Vanvid, om vi var blinde overfor de nøgne Tal, der ligger foran os. At vi for Skibsbygningen stolede paa de Forenede Stater, var en alvorlig Fejl. De berømte 6 Millioner Tons fra Amerika, der var profeteret for 1918, vil i gunstigste Tilfælde smelte sammen til 2 Millioner, og hvis vore egne Værfter i Stedet for de ventede 3 Mill. Tons er i Stand til at bygge en Tredjedel heraf, maa vi være glade“.

Det er et enkelt Ord af de mange, der advarede mod at fæste for megen Lid til de officielle Erklæringer, hvis Formaal kun var at berolige Stemningen. Hertil kom en stedse skarpere Kritik af Regeringens Foranstaltninger og Reguleringer, der paastodes uhyre slet at svare til sin Hensigt. Navnlig maatte det vække Opmærksomhed, naar et saa besindigt Blad som *Economist* rykkede i Marken med et skarpt Bidrag til Kritiken. Den 9. Februar læser man: „Dengang den nuværende Regering kom til Magten, troede man almindeligt, at det at vælge en enkelt Mand og gøre ham til „Controller“, netop var, hvad Landet behøvede under den farlige Situation. Nu efter 12 Maaneders Erfaring er vi klogere, og Troen paa de almægtige Controllers for de forskellige Omraader har vist sig at være en Illusion. Vi har set, hvilken frygtelig Hæmsko det er at have en Mand til at dirigere Handel, Produktion eller Transport, uden at han har den Drivfjer i sig, der ligger i det private Initiativ, i Stræben efter Gevinst og Frygten for Tab. Hvor meget f. Eks. Skibsfarten er blevet hæmmet i det sidste Aar er umuligt at sige. Ministeriet selv svinger rytmisk mellem Yderpunkterne: at man „ikke mere behøver at nære nogen Frygt for Undervandsfaren“, og en alarmerende Meddelelse, foraarsaget ved de tunge Tab, der uvægerligt følger umiddelbart efter en saadan overilet Udtalelse. For den offentlige Mening er det under saadanne Omstændigheder vanskeligt at holde Balancen, men i hvert Tilfælde er det klart, at en Metode til at økonomisere med Tonnagen endnu ikke er fundet“.

Naar „*Economist*“ kunde udtrykke sig saa skarpt, blev man mindre tilbøjelig til at betragte de Klager,

som lød fra Erhvervsorganisationerne blot som Udtryk for Egeninteresser, der følte tilsidesatte. Saaledes bed man Mærke i Aarsberetningen for 1917 fra Liverpool Steam Ship Owners Association, hvis første Linjer lød som følger: „Skibsrederne har foruden de fjendtlige Undervandsbaades Angreb maattet kæmpe mod den lammende Virkning af Regeringens Kontrol med Skibsfarten. Statens Indgreb har bevirket, at de Skibe, der er gaaet tabt, ikke har kunnet erstattes og har gjort det umuligt at udnytte den Tonnagemængde fuldt ud, der er blevet tilovers“.

„The Journal of Commerce“ retter i Februar 1918 sin Kritik særlig mod de uheldige Dispositioner med Tonnagen. „Premierministeren har fastslaaet, at Tonnage er Sejr, og han gør samtidig opmærksom paa, at Tonnage kan skaffes paa to Maader, nemlig saavel ved Nybygning som ved Besparelser. Der bliver utvivlsomt gjort alt for at forcere Skibsbygningen, men den Maade, hvorpaa der disponeres over Tonnagen, lader meget tilbage at ønske. Alle engelske Skibe har i over et Aar staaet under en speciel Kontrolkomité, men det er dog et Faktum, at meget Skibsrum gaar tabt ved planløse Dispositioner. Vi har set en 9000-Tonner blive brugt til at transportere et Automobil til Frankrig, og det er ingenlunde noget enestaaende Tilfælde. Forøvrigt blev det ifjor fortalt, at Importen af Luksusartikler nu skulde ophøre. Ikke desto mindre beløber de sidste 12 Maanedes Indførsel af Luksusartikler sig til 25 Mill. Strl. Hvis den hertil anvendte Tonnage i Stedet var blevet brugt til Transport af Levnedsmidler, vilde Mangelen paa disse næppe have været særlig fremtrædende nu.“

Det har været noget af en Æressag for England at give det Udseende af, at Undervandskrigen kun havde ringe Indflydelse paa dets Handel, medens enhver jo kunde sige sig selv, at med de betydelige Skibstab maatte ogsaa Tilførslerne reduceres en Del. Indirekte indrømmedes dette derved, at den engelske Handelsstatistik fra 1. Februar 1917 for alle vigtige Levnedsmidlers Vedkommende udelod Mængdeangivelser og kun bragte Oplysning om Værdien. Hver Maaned udsendtes Meddelelse om det summariske Tal for Handelsomsætningen, f. Eks. saalydende: „I Juli 1918 indførtes til Storbritannien for 109 Mill. Strl. mod 86 Mill. i samme Maaned 1917. Der udførtes for 44 Mill. Strl. mod 50 Mill. i Fjor“.

Saadanne summariske Værdital giver imidlertid kun et daarligt Indtryk af de faktiske Forhold. For det første maa man regne med den store Prisstigning, der i Mellemtiden har fundet Sted, og dertil kommer, at Opgørelsesmaaden under Krigen har undergaaet Forandringer, idet den Indførsel, der har fundet Sted for Regeringens Regning, oprindelig ikke var indbefattet i Tallene, men i Krigens sidste Tid har dette været Tilfældet.

I omstaaende Tabel er samlet de engelske Maanedsopgørelser over Hovedtallene i Udenrigshandelen for de fire Krigsaar. Man vil finde en betydelig Stigning i Værdien, men at dette langt fra dækker over nogen Tilvækst i de indførte Mængder, men lige det modsatte, fik man undtagelsesvis en Bekræftelse paa ved en Tale, som Handelsministeren holdt i Underhuset i Maj 1918. Han gjorde opmærksom paa den enorme Nedgang, der havde fundet Sted i Importen

Storbritanniens Udenrigshandel.
Mill. Strl.

	1ste Krigsaar			2det Krigsaar			3die Krigsaar			4de Krigsaar		
	Indførsel	Udførsel	Indførsels- overskud	Indførsel	Udførsel	Indførsels- overskud	Indførsel	Udførsel	Indførsels- overskud	Indførsel	Udførsel	Indførsels- overskud
August.....	38	24	14	62	32	30	68	47	21	96	50	46
September....	40	27	13	63	33	30	70	43	27	83	43	40
Oktober.....	45	29	16	61	32	29	73	44	29	90	51	39
November.....	50	25	25	63	35	28	82	43	39	106	43	63
December.....	61	26	35	63	34	29	69	40	29	82	38	44
Januar.....	60	28	32	66	37	29	82	47	35	96	42	54
Februar.....	58	26	32	59	37	22	64	37	27	96	39	57
Marts.....	67	30	37	77	37	40	74	45	29	104	36	68
April.....	64	32	32	68	37	31	76	36	40	118	40	78
Maj.....	61	33	28	73	47	26	81	43	38	122	44	78
Juni.....	67	34	33	78	47	31	80	44	36	99	45	54
Juli.....	67	35	32	68	46	22	86	50	36	109	44	65
Tilsammen...	678	349	329	801	454	347	905	519	386	1 201	515	686

til England siden Krigens Begyndelse. I 1917 var Indførselens Omfang kun $\frac{2}{3}$ af Indførselen i 1913, og for indeværende Aar (1918) kunde man ikke anslaa den til mere end Halvdelen af 1913's Import.

Sammenligner man Tallene ved første Krigsaars Begyndelse med dem for Slutningen af fjerde Krigsaar, vil man se, at Indførselens Værdi er 3-doblet, Udførselen fordoblet, medens Underskudet er 5-doblet. Dette sidste, det stadig voksende Underskud paa Handelsbalancen, er noget, man under det staaende Spørgsmaal om Importens Fremgang eller Tilbagegang har skænket mindre Opmærksomhed, men det er dog ikke desto mindre et højst betydningsfuldt Moment. Vel har England ogsaa under normale Forhold haft en passiv Handelsbalance, fordi det var et Kreditorland, til hvilket Alverdens Riger maatte yde Tribut i Form af Varer og Tjenstydelse, men det var anderledes beskudne Summer, end det Underskud, der er fremkommet i Løbet af Krigen. Nedenfor er dannet en Sammenstilling af Tallene for de fire sidste Fredsaar, sammenlignet med de fire Krigsaar.

Mill. Strl.	Fredsaar				Krigsaar			
	1910	1911	1912	1913	1914 —15	1915 —16	1916 —17	1917 —18
Indførsel	574	577	632	659	678	801	905	1 201
Udførsel	430	454	487	525	349	454	519	515
Indførselsoverskud	144	123	145	134	329	347	386	686

Særlig i det sidste Krigsaar vil man finde en paafaldende Stigning i Indførselsoverskudet, nemlig fra

386 til 686 Mill. Strl. Dette skyldes den førnævnte Aarsag, at man mod tidligere Sædvane i Statistiken optog Regeringens Indkøb i Udlandet. Hvis det samlede Indførselsoverskud i de fire Krigsaar skulde opgøres nøjagtigt, vilde man derfor komme til et betydeligt højere Tal end de 1 748 Mill. Sterling, der fremkommer som Summen af $329 + 347 + 386 + 686$ — man regner med et Tal omkring 2 500 Mill. Strl.

Ikke uden Interesse er en Sondring mellem Englands Handel med de Allierede og Kolonierne paa den ene Side og de Neutrale paa den anden Side. I nedenstaaende Tabel er en saadan Adskillelse foretaget for første Halvaar i Aarene 1914—18.

Handel med Allierede og Kolonier. (Mill. Strl.)

Iste Halvaar	1914	1915	1916	1917	1918
Import	246	314	361	389	532
Eksport	217	176	226	240	215
Indførselsoverskud	29	138	135	149	317

Handel med de Neutrale. (Mill. Strl.)

Iste Halvaar	1914	1915	1916	1917	1918
Import	130	115	113	111	121
Eksport	98	59	70	57	48
Indførselsoverskud	32	56	43	54	73

I Løbet af de fem Aar er et Halvaars Import alene fra U. S. A. øget fra 70 til 255 Mill. Strl. Ogsaa

Japan, Brasilien og de andre oversøiske Allierede har bragt deres Eksport til England betydeligt i Vejret, og endnu mere gælder det de britiske Kolonier. Derimod er de europæiske Allierede gaaet tilbage i denne Relation, men Englands Eksport til dem, navnlig til Frankrig og Italien, viser Fremgang. Hvad de Neutrale angaar, har Importen nærmest været stagnerende, hvorimod Eksporten fra England til disse Lande er halveret.

I Betragtning af de Milliardbeløb, Krigen overhovedet har kostet England, er et Deficit paa Handelsbalancen af 2500 Mill. Strl. vel ikke Alverden, men dog under alle Omstændigheder en rund Sum. Den største Vægt kunde man imidlertid fristes til at lægge — ikke paa den Formindskelse, der herved er sket i Englands Nationalvelstand, men derimod paa det Forhold, at Underskudet vil tvinge England til snarest mulig efter Krigen at søge Balancen genoprettet ved en forceret Eksport, og dette kunde mulig atter medføre, at man viser sig mindre tilbøjelig til at følge de Planer, der fra Tid til anden er blevet fremsat om Handelspolitiken efter Krigen, og som har fyldt de Neutrale med bange Anelser.

Det har været yderst vanskeligt ved Hjælp af Bladenes Meddelelser og de officielle Redegørelser at danne sig et blot nogenlunde rigtigt Skøn over Krigens Indflydelse paa den britiske Tonnage — over Afgangen som Følge af U-Baadens Virksomhed og Tilgangen ved den forcerede Skibsbygning. De Meddelelser, der er fremkommet herom, har nemlig saa godt som altid været tendentiøse og iklædt en Form, der lagde an

paa det store Publikum, hvis manglende Evne til at tumle Tal jo er uomtvistelig Kendsgerning. De paa-gældende Opgørelser har med Forkærlighed benyttet sig af relative Tal og Sammenligninger, men uden at nævne den Størrelse, der dannede Grundlaget for Sammenligningen, hvorved Meddelelsen blev ganske misvisende. Det telegraferedes f. Eks. Jorden rundt, at i den og den Maaned havde den britiske Skibsbygning frembragt et Resultat, der var 60 % større end i den foregaaende Maaned, i hvilken der atter blev bygget henved det dobbelte af Maaneden forud. Et saadant Telegram maatte nødvendigvis give Indtryk af en kolossal Stigning i de engelske Skibsværfters Ydeevne, og Skuffelsen blev ikke ringe, naar man siden iandt frem de absolute Tal, der laa til Grund for Sammenligningen. Medens der i de sidste 3 Maaneder af 1917 gennemsnitlig byggedes 140 000 Tons Brutto pr. Maaned, blev Resultatet i Januar 1918 nemlig kun 58 568 Tons, i Februar 100 038 Tons og i Marts 161 674 Tons. Tilmed viste April en Reaktion efter det forholdsvis høje Tal i Marts, idet der denne Maaned kun byggedes 111 535 Tons.

Paa tilsvarende Maade har man anvendt stor Kunst paa Fremstillingen af Tallene for den ved Undervandskrigen sænkede Tonnage, og Regeringen har netop i den Anledning maattet staa for megen Kritik, idet man hævdede, at Folket havde Krav paa at faa den fulde Sandhed at vide. Som bekendt har der været en betydelig Difference mellem de engelske og de tyske Tal for sænket Tonnage, en Forskel, der ikke alene kan føres tilbage til Overdrivelse i de sidste. Nu da

Krigen er forbi, bekræftes hvad man paa Forhaand kunde gaa ud fra — at Sandheden laa midt imellem. Uden at komme nærmere ind paa hele den Diskussion, der er ført over Kanalen mellem engelske og tyske Statsmænd om Sænkningstallenes Paalidelighed, skal gøres opmærksom paa, at det naturligvis var misvisende, saaledes som det blev gjort fra engelsk Side, at stille den sænkede Mængde Skibsrum overfor den samlede engelske Tonnage. Halvdelen af denne var jo nemlig beslaglagt til ganske bestemte Formaal, og tillige maatte man huske paa, at en stor Procentdel af Handelsflaaden overhovedet ikke kunde anvendes i oversøisk Fart for Tilførsler af Levnedsmidler og Raastoffer. Af Vigtighed var det endelig, at Tabstallene kun regnede med de helt sænkede Skibe, men lod de beskadigede ude af Betragtning, skønt disses maanedlange Reparationsophold naturligvis var ensbetydende med et anseligt Tonnagetab.

Fra Fagfolks Kreds har det ikke skortet paa Kritik mod Regeringen. I den tidligere citerede Aarsberetning fra Liverpool Steam Ship Owner's Association hedder det saaledes: „Tonnageproblemet er Problemet om Sejr, og Krigsministeriet har derfor lagt hele Handelsflaaden under sit Domæne. Resultatet er imidlertid blevet, at Importen er gaaet meget stærkt ned. Der er alvorlig Grund til at tro, at der har været et Tab i Ladningsevne langt udover Tabet af Skibe, og at det har været foraarsaget ved Tidsspild ved de foretagne Rejser“. Beretningen forklarer dette derved, at det private Initiativ ganske er bortelimineret. Kontrollen med Skibsfarten er underlagt en Række offent-

lige Kontorer uden effektivt Samarbejde. Det har ogsaa medført, at Statskassen har faaet langt rihgere Indtægter af Skibsfarten i Form af Skatter, end den ellers vilde have faaet, og at Skibsbyggeriet er blevet forsinket ¹⁾.

Det daarlige Resultat af Skibsbygningen i Begyndelsen af 1918 forstærkede naturligvis de Sagkyndiges Kritik, der navnlig fæstnede sig ved den Fejl, Regeringen havde begaaet ved at stille Bygningen af Handelsskibe under Admiralitetets Kontrol, idet Krigsflaaden naturligvis stod Admiralitetets Hjerte nærmest, saaledes at det til Fordel for denne forsømte Handelsskibene. I den omtalte Aarsberetning hedder det: „Admiralitetet kender ikke mere til Bygning af Handelsskibe end Skibsrederne kender til Fabrikation af Krigsmateriel. Det er umuligt at fatte, hvor megen Tid der er spildt i Drøftelser mellem de forskellige Departementer“.

Følgende Tabel giver en Oversigt over det faktiske Resultat af Storbritanniens Skibsbygning under Krigen.

Før 1914 byggede England normalt 1 800 000 Tons nye Skibe, men i 1915 naaede man kun lidt over en Tredjedel heraf, og det følgende Aar var Resultatet endnu daarlignere. Først i 1917 kom der Fart i Skibsbygningen, fordi den skærpede Undervandskrig gjorde det til et Livsspørgsmaal — men Resultatet laa dog alligevel under 1 200 000 Tons. Heller ikke i

¹⁾ Den Misstemning, der er kommet til Orde i engelske Rederikredse mod Regeringens Stilling overfor Skibsfarten, er naturligvis ikke blevet mindre derved, at Regeringen betaler de neutrale Skibe med 45 sh. pr. d. w. Ton, medens der kun godtgøres de engelske Redere 9 sh 4 d pr. Ton.

Storbritanniens Skibsbygning.

Brutto Tons.

1915.....	650 919
1916.....	541 552
1917.....	1 163 474

	1917	1918
Januar	48 089	58 568
Februar.....	79 451	100 038
Marts	118 699	161 674
April.....	69 711	111 533
Maj.....	69 773	197 274
Juni	109 847	134 159
Juli.....	83 073	141 948
August	102 060	124 675
September.....	63 150	144 772
3 første Kvartaler...	743 853	1 174 641

1918 er det lykkedes at komme op paa tilnærmelsesvis de Tonnagemængder, der er blevet projekteret. Man kan i Tabellen følge Skibsbygningen Maaned for Maaned, og man vil se, at selv om de enkelte Maaneders Produktion i 1918 ligger over de tilsvarende Maaneder i 1917, er det endelige Resultat dog forholdsvis beskedent. I de tre Kvartaler af 1918 har man ikke bygget mere end i hele 1917, og i Stedet for Milliontallene er altsaa kun en Stigning paa 25 % opnaaet.

Naar alle Anstrængelser ikke har ført videre, skyldes det foruden de kæmpemæssige Krav, som Krigsflaaden har stillet til Skibsbygningsindustrien, i første Række den Omstændighed, at Værfterne har været op-

taget af Reparationsarbejde paa de Skibe, der er blevet beskadigede ved U-Baadsangreb. Nogen egentlig Statistik over, hvor stor en Rolle Reparationsarbejdet har spillet, findes næppe, men Iron and Coal Trades Review oplyste i Begyndelsen af August 1918, at 60 % af de til Nybygninger bestemte Arbejdere maatte anvendes i Reparationsvirksomheder. Her ligger Hovedaarsagen til, at Mængden af nybygget Tonnage ikke har kunnet bringes væsentlig i Vejret til Trods for Værftsarbejders Tilbagekaldelse fra Fronten. Nogen Betydning har det naturligvis ogsaa haft, at Planerne om Statsskibsværfter slog Fejl. I disse Anlæg blev megen Kapital, Arbejdskraft og Materiel bundet, uden at man saa noget positivt Resultat. Fairplay gengav en Beretning herom fra Undersøgelseskommissionen for Statsudgifterne. Det hedder deri: „Kommissionen gør intet Forsøg paa at tilsløre de faktiske Forhold, nemlig at Statsværfterne har været et fuldkomment Fejlgreb. Arbejdet paabegyndtes ganske planløst uden nogetsomhelst Overslag, og nu efter at der er ofret Masser af Penge paa dem, synes det tvivlsomt, om de overhovedet nogensinde kan opfylde deres Hensigt, der var den, at man paa Statsværfterne skulde anvende Krigsfanger, noget der ikke lod sig gøre paa de private Værfter. Paa Grund af Arbejderforbundets Holdning, har det imidlertid vist sig umuligt at anvende Krigsfangerne heller paa Statsværfterne, og det synes derfor meget tvivlsomt, om der kommer noget ud af hele denne Plan“.

I Overgangstiden umiddelbart efter Fjendtligheder-
nes Ophør har man i de neutrale Lande faaet et tyde-
ligt Indtryk af de Vanskeligheder, Storbritannien har
haft at kæmpe med under Krigen for Kulforsynin-
gens Vedkommende, idet man en Tid til stor Gêne
for de neutrale Lande saa sig nødsaget til helt at
lukke for Eksporten. Faktisk er Kulproduktionen et
af de Problemer, der under Krigen har voldt den en-
gelske Regering mest Bryderi.

Allerede kort efter Fjendtlighedernes Udbrud op-
rettedes en Kommission, der skulde varetage Forde-
lingen af Kullene, i den Hensigt at undgaa „Forstop-
pelse“ paa Jernbanerne. I Vinteren 19^{15/16} oprettedes
et Udvalg for Eksporten og siden et nyt Fordelings-
udvalg, der skulde overvaage Fordelingen indenfor
bestemte Kredse. Desuden øvede Regeringen ved for-
skellige Reguleringer Indflydelse paa Prisen. Det
egentlige Statsindgreb i Kulproduktionen fandt Sted i
Februar 1917, foranlediget ved Arbejderuroligheder i
Sydwales, der leverede Hovedparten af den engelske
Flaades Forbrug af Kul. Board of Trade oprettede
et Coal Mines Department, der skulde kontrollere Pro-
duktionen af Kul, med Mr. Guy Calthrop som Coal
Controller. Han forsynedes med en meget udstrakt
Myndighed til at kontrollere Produktion, Fordeling,
Priser og Forbrug. Man lagde forøvrigt en Del Vægt
paa den gavnlige Indflydelse, Statskontrollen forment-
lig vilde have paa det stadig brændende Arbejder-
spørgsmaal, idet Arbejderne skulde komme til at føle,
at de virkede i hele Samfundets Interesse.

The Coal Controller føjede nye Reguleringer til

de gamle, ikke mindst søgte han at spare paa Transporten ved det kendte Zonesystem, ligesom han paa forskellig Vis rationerede og indskrænkede Husholdningsforbruget. At bringe Produktionen i Vejret, var paa Forhaand haabløst, der kunde højst blive Tale om at opretholde den, men ikke engang dette lykkedes tilnærmelsesvis. I nedenstaaende Tabel er angivet Produktion, Hjemmeforbrug, Bunkersforsyning samt Eksport under Krigen og Aaret før denne.

Storbritanniens Produktion, Hjemmeforbrug, Bunkersforsyning samt Export af Kul i Aarene 1913—17.

Mill. Tons	Produktion	Forbrug	Bunkers	Eksport
1913.....	287.7	190.0	20.0	77.1
1914.....	265.7	184.5	19.4	61.8
1915.....	253.2	193.0	14.4	45.8
1916.....	256.8	201.0	13.4	41.0
1917.....	248.5	201.0	9.7	37.8

Produktionen er fra 288 Mill. Tons i 1913 faldet til 249 Mill. i 1917. Samtidig er Forbruget (navnlig til Flaaden) ganske naturligt steget, og der er altsaa blevet en ringere og ringere Mængde tilovers for Eksport. Imidlertid har England jo haft store Forpligtelser netop i denne Retning overfor sine Allierede Frankrig og England. Mr. Calthrop meddelte saaledes, at der i 1918 kontraktmæssig skulde leveres 12 $\frac{1}{2}$ Mill. Tons mere til disse Lande end i 1917. For 1918

foreligger kun skønsmæssige Opgørelser, The Coal Controller anslog i Efteraaret Produktionen i 1918 til 228 Mill. Tons og Landets Forbrug til 210 Mill. Det fremgaar heraf, at der kun kunde blive et ringe Kvantum tilovers for Eksporten, der i Forvejen var halveret i Løbet af Aarene 1913—17.

Naar man skal gøre Rede for Aarsagen til denne stærke Nedgang i Englands Kulproduktion, maa først og fremmest henvises til Arbejderspørgsmaalet. Ganske vist viser en rent summarisk Opgørelse over Antallet af Arbejdere i de britiske Kulgruber ikke nogen særlig stor Nedgang, saaledes som det fremgaar af nedenstaaende Tabel.

Antal Arbejdere i Kulgruberne.

1913.....	1 128 000
1914.....	1 134 000
1915.....	954 000
1916.....	998 000
1917.....	1 021 000

Man vil endog finde, at der i 1917 beskæftigedes adskilligt flere, end i begge de to foregaaende Aar. Forholdet er imidlertid det, at der i Løbet af Krigen er blevet indkaldt en meget stor Procentdel af Grubearbejderne til Hæren, i 1916 alene 25 % af de beskæftigede. En Del af disse er vel blevet erstattet, saaledes at Arbejderantallet i 1917 kun var 100 000 mindre end i 1913, men de nyankomne har i de fleste Tilfælde været af en betydelig ringere Kvalitet end de, der blev taget til militær Tjeneste. „Economist“ bragte

for nogen Tid siden en Sammenligning mellem den gennemsnitlige aarlige Arbejdspræstation i 1917 og i 1915, der giver et tydeligt Billede af Situationen.

Tons Kul aarligt pr. Arbejder.

	1915	1917
England	395	306
Wales	297	267

Arbejderspørgsmaalet har ogsaa gjort sig gældende paa en anden Maade, nemlig ved de mange Striker. Grubearbejderne har ikke alene modsat sig enhver Forøgelse af Arbejdstiden, der i hvert Fald i nogen Grad kunde bøde paa den indskrænkede Arbejdsstyrke, men oven i Købet har de i den Anledning førte Forhandlinger virket uheldigt derved, at Arbejderne har benyttet Lejligheden til at fremføre stadig større Lønkrav, der atter har haft langvarige Striker til Følge. I 1916 var der 67 Striker, hvori deltog 61 611 Arbejdere med et Tab af 310 600 Arbejdsdage. I 1917 var der ikke færre end 116 Striker med 267 045 Deltagere og 1 098 400 tabte Arbejdsdage.

Til Arbejdervanskelighederne har føjet sig Transportbesværligheder samt Mangel paa det fornødne Materiale. Ved Arbejdet i Kulgruberne kræves som bekendt betydelige Mængder Tømmer til Afstivning (Props), men dette har kun i utilstrækkeligt Omfang været for Haanden, idet man paa Grund af Tonnagevanskeligheder har set sig nødsaget til at indskrænke Importen.

Frankrig.

Den meget store Reduktion, der under Krigen har fundet Sted i den franske Kvægbestand og i Antallet af Faar og Svin, har medført, at Kødspørgsmaalet er noget af det, man hører mest om, naar det gælder Frankrigs Ernæringsvanskeligheder. Ved Krigens Begyndelse fandtes der 15 Mill. Stkr. Hornkvæg, ved Udgangen af 1917 kun 12.2 Mill. Samtidig faldt Antallet af Faar fra 16.2 til 9.8 Mill., og Svinene fra 7 Mill. til 4 Mill. For at bøde paa de utilstrækkelige Kødressourcer indførte man i Foraaret 1917 den ogsaa andet Steds prøvede Foranstaltning med kødløse Dage, men uden Held, og efter nogen Tids Forløb blev Forordningen kaldt tilbage. Derfor bedredes Forholdene naturligvis ikke. Efter den engelsk-fransk-italienske Overenskomst af 1916 skulde England stille saa megen Tonnage til Raadighed, at Frankrig kunde importere 20 Mill. kg frossent Kød pr. Maaned, men i 1917 hentedes kun 170 Mill. kg hjem i Stedet for de lovede 240 Mill. kg., og i de første 4 Maaneder af 1918 importeredes i Stedet for 80 Mill. kun 59 Mill. kg.

Under disse Omstændigheder saa Levnedsmiddelminister Boret ingen anden Udvej end at genindføre Forgængerens Violettes kasserede Foranstaltning, og fra 15. Maj 1918 forbødes Frankrig over Salg af Kød og Servering i Restaurationer Onsdag, Torsdag og Fredag. Kun Hestekød blev af Hensyn til de fattige Befolkningslag undtaget fra Regelen. Det blev forbudt hver enkelt Slagtehus at slagte mere end $\frac{2}{3}$ af Antallet i Marts Maaned. Paa det Tidspunkt, da denne Foranstaltning indførtes, var Kød allerede som Følge af Prisen en sjælden Spise — Oksekød, der i 1914 kostede 1.5:

fr. Kiloet, betaltes med 4.37 fr., Faarekød var steget fra 2.67 til 6.60 fr. og Flæsk fra 1.67 til 5.45 fr. (officielle Priser!)

I Deputeretkamret blev denne Foranstaltning kriticeret meget skarpt. Man indvendte, at den ikke vilde standse Spekulationen, saaledes at Priserne fortsat vilde stige, og man henviste til den Fiasko, Eksperimentet havde haft for et Aar siden. En Rationering efter Kortsystemet var det eneste rette. Det lykkedes imidlertid Boret at faa Foranstaltningen godkendt, det gjaldt — hævdede han — at handle hurtigt for at sikre Hærens Førsyning, men Kød kort vilde betyde en Forøgelse af Forbruget, fordi Befolkningen betragtede Rationen som en Ret, man absolut maatte benytte — saaledes var ialtfald Forholdet med Sukkeret efter at Rationeringskortene var indført. Men en Kødration af 100 g pr. Individ (og mindre kunde man ikke godt fastsætte) var ensbetydende med 5 Mill. Okser, altsaa to Femtedele af Kvægbestanden, hvad der naturligvis ikke kunde være Tale om.

Forordningen medførte som man kunde vente en kolossal Prisstigning paa alle Fødemidler, der kunde træde i Stedet for Kød — navnlig Fisk og Æg. Men i Løbet af to Maaneder lykkedes det at indskrænke Kødforbruget med 25 %, saaledes at der sparede 28 Mill. kg. Boret ansaa da Krisen for overstaaet og ophævede d. 19. Juli atter Bestemmelsen om de kødløse Dage. Hertil havde han ogsaa den Grund, at den langvarige Tørke havde afsvedet Græsgangene og nødvendiggjorde en Reduktion af Kvægbestanden. Man skulde have troet, at Kødspørgsmaalet nu i nogen Tid vilde træde i Baggrunden, men det blev ingen-

lunde Tilfældet — Klagerne over Kød mangelen og de stigende Priser har siden lydt stærkt og vedholdende. Og i Begyndelsen af Oktober overraskes man af et nyt Dekret, der indfører tre flæskeløse Dage om Ugen og paabyder, at Slagtningerne ikke maa overstige Halvdelen af de i 1917 foretagne.

Frankrigs Brødkornbehov er normalt $9\frac{1}{2}$ Mill. Ton, under Krigen noget mere. Før 1914 var en middelgod Høst næsten tilstrækkelig og kun en ringe Import nødvendig, men dette Forhold er ganske forandret i Krigsaarene. Tabellen S. 31 viser Kalamiteten: det dyrkede Areal er gaaet ned langt under det normale, og i 1917 avledes kun 3.92 Mill. Tons Hvede mod 8.61 i Gennemsnittet af Aarene 1909—13. Høsten gav altsaa et Deficit paa over $5\frac{1}{2}$ Mill. Tons, som man maatte søge indført fra Udlandet, men dette lykkedes ingenlunde fuldtud. I den resterende Del af 1917 og de første Maaneder af 1918 var Importen ikke halv saa stor, som den burde være, og det var derfor kun en naturlig Foranstaltning, naar man i Slutningen af Januar for Paris Vedkommende indførte Brødkort, lydende paa et Kvantum af 300 g pr. Dag — et Eksempel, der fulgtes af en Mængde andre Kommuner. Ved Bedømmelsen af Rationens Størrelse maa erindres den store Rolle, Brødet spiller i den franske Ernæring. Den 1. Marts kom en Forordning, der forbød Bagere at fremstille andet end en bestemt Slags daglig Brød, ligesom de kun fik Lov at bage én Slags Fintbrød. I Sammenhæng hermed blev truffet en Række regulerende Foranstaltninger for Hoteller og Restaurationer, der f. Eks. kun maatte servere Smør, naar det indgik i Madlavningen, og overhovedet ikke servere Sukker.

Høsten 1917 var den ringeste, Frankrig havde haft i Menneskealdre. Dels var det dyrkede Areal jo mindsket til $\frac{2}{3}$, først og fremmest som Følge af Kampzonens Beliggenhed langt inde i Landet, dels havde manglende Mandskab og Gødning forringet Jordens Ydeevne, Ukrudtet havde taget Overhaand — og til alt dette stødte en ødelæggende Frost.

De Foranstaltninger, Regeringen traf i Foraaret 1917 for at fremme Korndyrkningen, bl. a. ved en Dyrkningspræmie af 3 fr. pr. 100 kg, førte ikke til noget Resultat — Arealet og det Udbytte, der høstes paa det, var tværtimod betydelig mindre end det foregaaende Aar. Af afgørende Betydning var det, at man ikke satte Maksimalprisen for Hvede højere end 33 fr. I Foraaret 1918 kom andre opmuntrende Foranstaltninger, og naar disse kunde opvise positive Resultater, skyldtes det sikkert først og fremmest en mere rundelig Maksimalpris, nemlig 75 fr. for Hvede og 63 fr. for de øvrige Kornsorter — regnet pr. 100 kg.

Hosstaaende Tabel viser Aarets Høstresultat, sammenlignet med i Fjor og med Gennemsnittet af 1909—13:

	Areal i Mill. ha			Udbytte i Mill. Tons		
	1918	1917	1909—15 gnstlg.	1918	1917	1909—13 gnstlg.
Hvede	4.83	4.21	6.54	5.90	3.92	8.64
Rug	0.79	0.81	1.20	. . .	0.70	1.23
Byg	0.56	0.60	0.75	. . .	0.86	1.05
Havre	2.92	2.61	3.97	3.50	3.45	3.00
Kartofler	1.38	1.41	1.55	7.50	10.92	13.20

Hvedehøsten er efter Omstændighederne udmærket, selv om den langt fra naar op paa en Normalhøst; der ses ogsaa at være en ikke ubetydelig Stigning i Arealet. Havren har givet ca. $3\frac{1}{2}$ Mill. Tons, men Landet behøver mindst $5\frac{1}{2}$ Mill. Tons. Helt galt er det gaaet Kartoffelavlens, der er ødelagt af Tørken. Sidste Aar, da Hveden slog Fejl, var Kartofflerne Frankrigs Redning — i Aar, da Hveden er nogenlunde tilfredsstillende, svigter til Gengæld Kartofflerne. Naar man tager Vanskelighederne ved Optagningen i Efteraaret i Betragtning, hvorved mange Kartoffler ødelægdes, kan man ikke regne med stort større Kartoffelhøst end Halvdelen af den normale — ca. 7 Mill. Tons, mod noget over 13 Mill. Tons. En saadan Misvækst faar naturligvis en skæbnesvanger Indflydelse paa Svineavlens, men i Øjeblikket maa man dog særlig tænke paa, hvad det betyder direkte for den menneskelige Ernæring. I Midten af Oktober udtalte en af de Deputerede under en Levnedsmiddeldebate: „Naar i min Valgkreds en Arbejderkone efter timelang Staaen i Kø vil have 1 kg Kartoffler, er hun nødt til samtidig at gøre et andet og betydeligt dyrere Indkøb — ellers bliver hun afvist. Nu i Oktober Maaned findes der saa at sige ikke Kartoffler“ (Afbrydelse: Nej, de ligger i Jorden og raadner!) En anden Deputeret gør opmærksom paa, at Intendanturen for den amerikanske Hær i Frankrig har betalt Kartoffler med 70 fr. pr. 100 kg.

Sukkerproduktionen er stadig paa Retur, til Trods for alle Bestræbelser for at holde den oppe. Normalt frembragtes 800 Mill. kg eller 100 Mill. kg mere end Forbruget. Men da kun et Mindretal af

Sukkerfabrikerne laa uden for det af Tyskland besatte Omraade, sank Produktionen brat til 150 Mill. kg i 1915—16 og noget mere det følgende Aar. I Foraaret 1918 satte Regeringen en Minimalpris af 74 Frcs. pr. Ton Roer, men Arealet er dog stadig nedadgaaende, i 1918 68 500 ha, mod 73 000 ha i 1917 og 242 300 ha i 1914.

Levnedminister Boret har i Kamret givet en Redegørelse for Situationen, som den foreligger efter den nye Høst. Han har paa de Allieredes Levnedsmiddelkonference slaaet fast, at det efter de blødige Ofre og tunge Prøvelser vil være umuligt for Frankrig at udholde endnu et Aar som det, man har stridt sig igennem. Det er en uomgængelig Nødvendighed, at man modtager større Hjælp fra Forbundsfællerne i Form af forøget Levnedsmiddelimport. Boret har for det kommende Aar anmodet om 1.2 Mill. Tons Hvede (mod 2 Mill. ifjor, som man ogsaa modtog) og 1.6 Mill. Tons andre Kornsorter (383 000 Tons ifjor). Af Havre har han anmodet om $1\frac{2}{3}$ Mill. Tons (mod 720 000 ifjor, hvoraf de 703 000 Tons indgik til Landet). Endelig har han forlangt 410 000 Tons Ris, Majs og Bønner og 816 000 Tons Frø til Oliepresning, samme Kvantum som ifjor, men heraf var kun modtaget de 647 000 Tons. — Paa Grund af den store Fodermangel imødeser Ministeren en ny stor Kødkrise i Foraaret 1919, og han har derfor foruden de vegetabiliske Næringsstoffer rekvireret 450 000 Tons Kød, mod 322 000 ifjor, der rigtigt var indgaaet. Det samlede Resultat bliver, at Frankrig for det kommende Aar har rekvireret ligeved 7 Mill. Tons Levnedsmidler af alle Slags, medens man ifjor enedes om 6 Mill. Tons, hvoraf det dog

kun lykkedes Frankrig at faa de 4.4 Mill. Tons. Samtidig med, at Ministeren gjorde Rede for dette Program, fremhævede han, hvor alvorlig Levnedsmid-
delsituationen havde udviklet sig, og udtalte, at det vilde være nødvendigt at ændre Forbrugssædvanerne og finde Ernæringssurrogater.

Nedenstaaende Tabel viser den Prisstigning, der er foregaaet for de vigtigste Levnedsmidler fra Krigens Begyndelse til Oktober 1918, idet man maa erindre, at de faktisk betalte Priser som oftest ligger adskilligt højere end de officielle Angivelser:

	Pris før Krigen Frcs.	Pris 1. Oktbr. 1918 Frcs.
Brød 2 kg	0.70	1.00
Vin Liter	0.55	2.20
Kartofler kg	0.18	0.10
Bønner, tørrede Liter	0.70	2.20
do. , friske..... kg	0.45	2.50
Spisecolie..... kg	1.00	7.80
Smør kg	3.25	12.00
Svinefedt kg	2.10	8.00
Mælk Liter	0.20	0.70
Sukker..... kg	0.70	2.10

Kød er ikke medtaget i Tabellen, men Prisen herfor er steget til det 3—4 dobbelte.

Under hele Krigen har Arbejderspørgsmaalet været kritisk for Frankrig, der jo ogsaa før 1914 saa sig nødsaget til at indføre saavel europæisk som afri-

kansk og asiatisk Arbejdskraft. I det nordlige arbejdede Belgiere og i det sydlige Portugisere, Spaniere og Italienerne. Ved Krigens Udbrud taltes der ikke mindre end 1 Million Fremmede i Frankrig, hvoraf $\frac{2}{5}$ var Italienerne. Blandt franske Nationaløkonomer er det en almindelig Opfattelse, at Landet efter Krigen vil have Brug for mindst 3 Mill. fremmede Arbejdere. Men hvor skal man faa dem fra, hvis det skal være udelukket at søge dem hos de tidligere Modstandere? I politiske Kredse er der delte Meninger om, hvorvidt det vil være mest formaalstjenligt at søge den europæiske Emigration ledet til Frankrig i Stedet for til oversøiske Lande, eller om man fortrinsvis bør drage Afrikanere og Asiatere til Landet, fordi disse kan nøjes med en mindre Løn. Frygten for en altfor hurtig Assimilation kommer her til Orde, og det fremhæves, at hvis det virkelig skulde komme til en større Import af eksotisk Arbejdskraft, maa man i Frankrig forholde sig paa samme Maade, som man i Amerika stiller sig overfor den farvede Befolkning, saaledes at de fremmede Elementer kommer til at føre et Liv udenfor det almindelige Samfund med egne Boliger, Skoler, Kirker o. s. v., hvorved det saa vidt muligt undgaas, at Racen forurenes.

Frankrig er med en Normalproduktion paa 41 Mill. Tons det femte i Rækken af kulproducerende Lande, men er dog, naar Italien fraregnes, sikkert det Land, der i Krigsaarene har lidt under de største Kulvanskeligheder. Tyske Tropper besatte de ni nordlige Departementer, som Frankrig skyldte 68 % af sin Kulproduktion, og denne faldt til 29.8 Mill. Tons i 1914, 19.9 Mill. i 1915 og 21.5 Mill. i 1916. Først i 1917 lykkedes det at bringe Produktionen noget i

Vejret igen, saaledes at der i dette Aar fremdroges 29 Mill. Tons. Til Nedgangen i Produktionen kom den stærkt mindskede Import. De 41 Mill. Tons franske Kul har aldrig været tilstrækkelige, men blev i 1913 suppleret med henimod 19 Mill. Tons fra Udlandet, nemlig $11\frac{1}{4}$ fra Storbritannien, $3\frac{2}{3}$ Mill. fra Belgien, $3\frac{1}{2}$ Mill. fra Tyskland og $\frac{1}{4}$ Mill. fra andre Lande. Efter Krigens Udbrud har der naturligvis ikke været Tale om Import andetsteds fra end England, men de 2 Mill. Tons pr. Maaned, som Forbundsfaellen ifølge Aftale skulde levere, har man aldrig naaet. I 1914 androg Indførslen fra Storbritannien 15.1 Mill. Tons, i 1915 19.1 Mill., 1916 21 Mill. og i 1917 kun 18.5 Mill. Tons. — Tiltrods for, at Forbruget under Krigsforhold jo naturligt er langt større end normalt, har Frankrig altsaa maattet slaa sig igennem med et Underskud i Forhold til det sædvanlige Forbrug paa 15 Mill. Tons i 1914, 21 Mill. i 1915, 18 og 13 Mill. i 1916 og 1917. Man har derfor søgt at begrænse det civile Forbrug saa stærkt som muligt, og fra Juni 1917 blev der anordnet en formelig Rationering, saaledes at Kul kun kunde faas paa Kort. Stadig har Kulvanskelighederne været et uopslideligt Emne i de franske Blade — i Flæng griber jeg L'Information for 14. Oktober 1918: . . . „Siden den 29. August er der paa Grund af Transportvanskeligheder ikke indtruffet en eneste Kulladning til Paris. Handelen lever paa de tilstedeværende Forraad, der vil være opbrugt i Løbet af en Maaned. Ligesom Transportvanskeligheder hindrer Tilførsler ude fra, lægger de sig i Vejen for en fornuftig Fordeling af de Beholdninger, der er skaffet tilveje. Hestene kan ikke

klare sig med en Ration paa 3 Liter Havre om Dagen og falder paa Gaden som Fluer. Hvis Kulrationerne virkelig skulde effektueres, behøvede Paris $1\frac{1}{2}$ Mill. Tons om Maaneden, men vi er meget langt fra dette Tal, og det gælder derfor om at indskrænke Forbruget i private Husholdninger til et Minimum“. En passant gøres opmærksom paa, at de Brændeforraad, der har været talt saa meget om, kun har den Opgave at berolige Pressen.

Som før nævnt forbedredes den franske Kulproduktion noget fra 1916 til 1917. I sidstnævnte Aar fremdroges 29 Mill. mod $21\frac{1}{2}$ Mill. i 1916, idet man har været i Stand til at øge Produktionen i de ikke besatte Distrikter. Overhovedet synes det, som Frankrigs Industri i den seneste Tid har forbedret sin Stilling ikke saa lidt og rettet sig efter det frygtelige Knæk, som Invasionen tilføjede den. I saa Henseende giver en Enquête, som det franske Arbejdsministerium har foranstaltet, flere interessante Oplysninger. Det meddeltes blandt andet, at medens i August 1914 ikke mindre end 55 % af alle Fabriker i Frankrig havde indstillet Driften, var denne Procent i Juli 1917 faldet til 23 %. En stor Mængde Virksomheder, der arbejdede direkte for Hæren, havde udvidet sig, saaledes at de sysselsatte flere Arbejdere end før Krigens Udbud. Fremfor alt har Metalindustrien og den kemiske Industri haft en stærk Udvikling. I Omegnen af Lyon, hvor før Krigen kun Tekstilindustrien trivedes, har nu en blomstrende Metalindustri slaaet Rod. I August 1914 fandtes her 23 500 Arbejdspladser og Værksteder med 85 000 Arbejdere, i August 1917 var Tallene steget til 40 000 Værksteder med 266 000 Arbejdere. Jern-

og Staalindustrien koncentrerede sig som bekendt før Krigen ganske overvejende i de Distrikter, der blev besat af Fjenden eller laa indenfor hans Kanoners Rækkevidde. Frankrig blev herved berøvet Halvdelen af sin Metalindustri, men nye Centrer for denne er siden opstaaet, navnlig har man i større Udstrækning draget Nytte af Normandiets Malmlejer.

Naar bortses fra Rusland, er Frankrig det Land, der synes at lide mest under indre Transportvanskeligheder, og en ikke ringe Del af Ernæringskrisen maa henføres til Umuligheden af en hensigtsmæssig Fordeling af Forraadene. Man har forsøgt forskellige regulerende Foranstaltninger, bl. a. har man skredet til det ogsaa andetsteds fra kendte System med Zoner, der begrænser den Afstand, indenfor hvilken det er tilladt at forsende de forskellige Varer, saaledes at hver Zone saa vidt muligt skal forsyne sig selv med Korn, med Kul o. s. v. — men lige meget synes det at have hjulpet, og Materiellets Tilstand er under Krigen blevet forringet mere og mere. Det er forsaavidt mærkeligt, at Regeringens Forslag om Overtagelse af alle Frankrigs Jernbaner først kom i Oktober 1918 — altsaa efter fire Krigsaars utaalelige Tilstand. Lovforslaget begrundedes med den militære Nødvendighed, der krævede, at Trafikmidlerne i endnu højere Grad end hidtil blev indordnet under de Fordringer, som Krigsførelsen stillede. Man har ikke fundet det tilstrækkeligt, at Baneselskaberne var forpligtet til fortrinsvis at stille hele sit Personale og Materiel til Raadighed for Militærtransporterne. De Baner, der grænser op til Krigszonen, d. e. Nord-, Øst- og Lyonbanen, har under Krigen været fuldkommen over-

belastede, og det er da Meningen paa en bedre Maade at fordele Personale og Materiel fra samtlige Båner. Et videre Motiv for Overtagelsen skulde det være, at den hittidige Tarifpolitik har vist sig forfejlet, og at der blandt Personalet herskede megen Utilfredshed paa Grund af utilstrækkelige Dyrtidstillæg. De franske Baner har under Krigen kørt med et meget betydeligt Underskud, i de tre første Aar omkring 1 100 Mill. og i 1917 1 700 Mill. frcs., og heraf har Staten maattet udrede de to Tredjedele. Der er vel foretaget nogen Forhøjelse af Tarifferne, men den har ikke omfattet militære Forsendelser eller Postgoods og derfor ikke forandret meget i det sørgelige Resultat. Efter hvad der fortælles, skal Tilstanden paa de franske Baner efterhaanden være blevet noget „russisk“, der paastaas at finde en omfattende Smughandel med Jernbanevogne Sted, saaledes at der betaales fra 2—5 000 frcs., ja helt op til 8 000 frcs. for at faa en Waggon stillet til Raadighed.

Da Frankrigs Afhængighed af udenrigske Tilførsler er vokset saa stærkt under Krigen, har det gamle Spørgsmaal om en større Handelsflaade faaet særlig Aktualitet. Den franske Flaade har altid haft en forholdsvis ringe Størrelse, i August 1914 talte den 2½ Mill. Tons, og Undervandskrigen havde allerede ved Udgangen af 1917 berøvet den 700 000 Tons. Ved Køb fra Udlandet har man kun i ringe Grad kunnet raade Bod paa dette smertelige Tab, og de franske Skibsværfter havde i Tiden fra Krigens Udbrud til Foraaret 1918 kun naaet at fremstille 19 Dampskibe og 12 Sejlskibe med en samlet Tonnage af 137 000 Tons. Paa Beddingerne stod da — efter hvad der

oplystes i Senatet — 15 Skibe paa tilsammen 93 000 Tons, der havde ventet $3\frac{1}{2}$ Aar paa at blive fuldført, skønt adskillige af dem kunde gøres færdige paa tre Maaneder. Sagen er, at de franske Værfter siden Oktober 1914 hovedsagelig har været beskæftigede med Krigsarbejde, og det Materiale, der oprindeligt var anskaffet til Handelsskibene, er blevet beslaglagt til Brug for Marinen. I Løbet af Krigen blev det jo vanskeligere og vanskeligere at skaffe yderligere Tonnage fra Udlandet ved Køb, og for at udnytte den Tonnage, der var for Haanden, saa effektivt som muligt, besluttede Regeringen pr. 10. Marts 1918 at overtage hele den franske Handelsflaade. Det var Hensigten, at Overtagelsen skulde foregaa gennem en frivillig Kontrakt slutning mellem Skibenes Ejere og Staten, men da der i Tilfælde af Modstand vilde blive foretaget Tvangsrekvisition, havde Ejerne faktisk intet Valg. Det af Staten ydede Vederlag fastsattes efter yderst indviklede Regler, der ikke her er Anledning til at komme nærmere ind paa — dog maa man sige, at det i Forhold til de Beløb, Skibsfarten i andre Lande har faaet Lov at indsejle, synes at være en meget beskedent Erstatning, og de franske Rederier vil ikke derigennem kunne opspare større Kapitaler til Forøgelse af Flaaden efter Krigen, saaledes som Tilfældet har været andetsteds.

Italien.

„De tre store og vanskelige Problemer er Produktionens Tilbagegang, Forbrugets Stigning og Transportbesværlighederne. Behovet for Brødkorn er steget

til 65 Mill. hkg, samtidig med at Produktionen er sunket til 29 Mill., naar Fradrag gøres for Saasæd. Med Undtagelse af Ris, der viser et Merudbytte paa 1.8 Mill. hkg, er Høsten gaaet tilbage for alle Sorter. Produktionen af Sukker er sunket fra $1\frac{1}{2}$ til 1 Mill. hkg, af Smør fra 210 000 til 130 000 hkg og af Ost fra 1.7 Mill. til 1.3 Mill. hkg. Den standsede Udvandring, det splittede Familieliv og Hærens Forsyning har medført en Stigning i Forbruget, medens Transportvanskelighederne og Tabene ved Undervandskrigen hindrer vore Forbundsfæller i at hjælpe os tilstrækkelig effektivt.“

Saaledes lød den italienske Ernæringsminister Crespis's Ord i Kamret ved Aarsskiftet 1918, og det kan ikke nægtes, at den i Forvejen vanskelige Situation i Krigens sidste Aar har udviklet sig overordentlig kritisk. De italienske Ernæringsvanskeligheder har nemlig en særlig Karakter, forsaavidt som en Mangel paa Brødkorn i andre Lande helt eller delvis har kunnet opvejes ved et større Konsum af andre Næringsmidler. Men i Italien danner Brødkornet Folkets væsentligste Fødemiddel — enten i Form af Brød eller Makaroni yder det saa meget som 75 % af den samlede Næring. Ikke alene Arbejderklassen, men en antagelig Del af Middelstanden er faktisk for sin Tilværelse afhængig af Brødet, da Købet af andre Fødemidler ligger udenfor dens Evner. Krigen har ganske raseret Kvægbestanden, og foruden Kød mangelen optræder derfor den største Mangel paa Mælk og Smør. I Maj Maaned varierede Priserne paa Kød fra 8 til 14 Lirer pr. kg, Kvæg kostede i levende Vægt 4—700 Lirer pr. 100 kg, og Fisk betaltes med 10—12 Lirer Kiloet

— Priser som Arbejderklassen og Middelstanden naturligvis ikke kan betale. Af Hensyn til den stærkt svindende Kvægbestand maatte Regeringen i April paabyde endnu stærkere Indskrænkninger i Kødforbruget end tidligere var anordnet, og medens der i Januar —Marts var blevet slagtet 174 000 Stkr. Kvæg pr. Maaned, reduceredes Slagtningerne saa stærkt, at de i Juli og August kun udgjorde 77 000 Stk.; men denne Foranstaltning har naturligvis paa ingen Maade bevirket en rigeligere Kødforsyning — tværtimod! I denne Sammenhæng kan nævnes, at et Spand Arbejdsokser, der tidligere var vel betalt med 1 200 Lirer, i Foraaret opnaaede Priser mellem 5 og 8 000 Lirer, og en Malkeko til 400 Lirer var steget til mellem 2 og 3 000. Som bekendt bestaar Landbruget i Italien overvejende af Smaabesiddere, der under saadanne Prisforhold naturligvis ikke ser sig i Stand til at udvide deres Besætninger og derfor heller ikke til at øge det dyrkede Areal. — I Juni 1918 skriver „Sole“: „Paa Grund af Indskrænkninger i Kødforbruget, der for Civilbefolkningen overskrider de 70 %, er Efterspørgselen efter vegetabiliske Næringsmidler nødvendigvis øget tilsvarende. De altfor store Slagtninger til Hærens Forsyning i de foregaaende Maaneder har fremkaldt en Krise, og Faren derved truer ikke blot vor Kvægbestand og den fremtidige Kødforsyning, men — hvad man ikke har haft tilstrækkelig Øje for — ogsaa Jordens Dyrkning, idet man jo mister Oksernes Trækkekraft. Alt dette maa tvinge Regeringen til nye Konsumindskrænkninger for den ikke haardtarbejdende Befolkning, og vi maa regne med en Nedsættelse af Brød- og Risrationerne paa mindst 25 %.“ Videre advarer Bladet

mod at stille for store Forventninger til den nye Høst, idet man maa erindre, at den overdrevne Optimisme i 1917 var Skyld i store Ernæringsvanskeligheder. Selv om Oldinge, Kvinder og Børn anstrænger sig af alle Kræfter ved Markarbejdet, tør man dog ikke glemme, at den overordentlige Mangel paa Gødningsstoffer maa influere meget stærkt paa Høstudbyttet. — Den italienske Folkekarakter er jo anlagt for det optimistiske; saaledes meddelte Landbrugsministeren i Februar, at man ved Hjælp af Agrarmobiliseringen — der indrullerede alle militærfri Mænd mellem 16 og 60 Aar og satte dem til Tjeneste i Landbruget, forsaavidt de kunde undværes andetsteds — haabede at blive næsten helt selvforsynende med Brødkorn.

I en Korrespondance til „Economist“, dateret 13. Oktober 1918, hedder det: — Ligesom den kommende Vinter i Italien vil blive kulløs — et Fænomen vi har prøvet før — faar vi efter al Sandsynlighed ogsaa en „kødløs Vinter“. Paa Papiret findes der tre kødløse Dage om Ugen — i Virkeligheden har vi syv. Importen af frossen Kød er naturligvis begrænset ved den med Køleindretninger forsynede Tonnage, der er for Haanden, og som Følge deraf vil der ikke foreløbig kunne ske nogen Stigning i den nuværende Import af 12 000 Tons pr. Maaned, der altsammen gaar til Militæret. Efter hvad man kan forstaa, er det de Forenede Staters Hensigt at sende Italien indtil 10 000 Tons slagtede Svin pr. Maaned. Men — slutter Korrespondenten sin Beretning — før en nok saa stor Importforøgelse kan hjælpe Italien i dets Ernæringsvanskeligheder, vil det være nødvendigt at foretage en

radikal Forandring i det bureaukratiske System, hvorefter Fødemidlerne administreres og fordeles.

Høstudbyttet i Aar, sammenlignet med i Fjor og med et normalt Femaar er for de vigtigste Sorter anført i hosstaaende Tabel:

	Areal i Mill. ha			Udbytte i Mill. Tons		
	1918	1917	1909—13 gnstl.	1918	1917	1909—13 gnstl.
Hvede.....	4.27	4.22	4.74	4.80	3.75	4.99
Havre.....	0.19	0.44	0.51	0.60	0.48	0.54
Majs.....	1.40	1.45	1.61	1.70	1.92	2.55

For den umiddelbare lagttager maa Italiens Krigsdeltagelse forekomme ret unyttig, thi det har aabenbart ikke kostet Centralmagterne altfor store Anstrængelser at holde denne Modstander fra Livet, medens Italien paa den anden Side nærmest synes at have været Ententen som en Klods om Benene. Uden at komme ind paa, hvorvidt en saadan umiddelbar Betragtning virkelig ogsaa er i Overensstemmelse med den militærkritiske Dom, skal her blot gøres opmærksom paa, at Italiens Vilkaar som krigsførende Magt har været noget nær de vanskeligste, som tænkes kunde. Ikke alene har Landet, som vi alt har set, haft de alvorligste Ernæringsvanskeligheder at kæmpe med, men dets Krigsindustri har for de allervigtigste Raastoffers Vedkommende været afhængig af udenlandske Tilførsler, der kun har tilflydt overordentlig sparsomt. Om det nu er fordi det virkelig har været

umuligt for England at handle anderledes (de tyske U-Baade har opereret med særligt Held i Middelhavet) eller fordi man ikke har set Regning i at forsyne Italien rigeligere — nok er det, den engelske Hjælp til Italien har absolut ikke været fyldestgørende, navnlig ikke for Kultilførslernes Vedkommende. Italien er jo et yderst kulfattigt Land, almindelige Stenkul forekommer overhovedet ikke, og udover ubetydelige Mængder af Antracitkul findes kun Brunkul og Tørv. Under normale Forhold udvindes et Par Tusind Tons Antracitkul og 6—700 000 Tons Brunkul, men for de sidste er man paa Grund af den haarde Nød naaet op paa en Produktion af $1\frac{1}{2}$ Mill. Tons. Fordoblingen har dog ingen Betydning for den italienske Kulforsyning, der normalt først kunde kaldes dækket ved en Indførsel paa 11 Mill. Tons, hvoraf 90 % hidrørte fra Storbritannien og den resterende Tiendedel fra Centralmagterne. Krigen satte naturligvis straks sit Spor her — ogsaa inden Italien selv blev Deltager. I 1914 sank Importen til 9.8 Mill. Tons, i 1916 var den kun 8 Mill., og i første Halvdel af 1917 naaede endog kun $2\frac{1}{2}$ Mill. Tons Italien. Priserne gik op i fantastiske Højder, navnlig som Følge af Fragternes Stigning. I Løbet af 1917 forhøjedes Raten for Cardiff—Barcelona fra 63 til 350 sh., og for saavidt der overhovedet var fri engelsk Tonnage, maatte den betales med 440 sh. Tilmed har den italienske Valuta jo været stærkt synkende, hvilket i høj Grad har virket fordyrende paa cif-Prisen, som den italienske Regering i Foraaret 1918 fastsatte til 450—500 Lirer pr. Ton. Situationen bedredes ingenlunde i anden Halvdel af 1917, og i Begyndelsen af indeværende Aar naaede Tilfør-

slerne endog ned til 350 000 Tons pr. Maaned, mod de normale 900 000 Tons. Italien havde fra Pariserkonferencen et Løfte om en maanedlig Tilførsel af 600 000 Tons, men først i Løbet af Sommeren 1918 blev dette Løfte indfriet. Alene fordi Forbruget under Krigen jo er langt større end i Fredstid, kunde $\frac{2}{3}$ af den sædvanlige Ration ingenlunde løse Vanskelighederne eller bortvejre Misfornøjelsen, og denne er blevet saa meget større, som næsten Halvdelen af de leverede 600 000 Tons er franske Kul, der ikke blot har en 20 % mindre Varmeevne, men for en stor Del bestaar af mindre værdifuldt Kulsmul, som kun daarligt kan udnyttes i Industrien, da man mangler Tjære til Fremstilling af Briketter.

Den formidable Prisstigning, der er foregaaet navnlig i det sidste halvandet Aar, er allerede berørt for Levnedsmidler og Kul. Den er ikke ringere for andre Varer, hvilket fremgaar af nedenstaaende Tabel, i hvilken Tallene er beregnet paa ganske tilsvarende Maade som Economists Index Numbers for at paavise, hvor uendelig daarligere stillet Italien har været end dets store Allierede.

	Korn og Kød	Andre Fodemidler	Tekstilgruppen	Mineralier og Metaller	Andre Varer	Ialt
Januar 1915	142.0	116.0	103.5	167.0	126.4	132.7
— 1916	179.0	177.0	189.1	434.3	212.3	232.3
— 1917	210.4	219.6	301.3	507.1	247.0	290.0
— 1918	326.0	285.1	513.8	869.4	388.1	462.3
Maj 1918	374.0	333.8	578.3	950.8	454.3	523.0

Prisstigningen i Tekstil- og Mineralgruppen (Kul) er størst, men ogsaa for de andre Grupper er den overordentlig. Største Delen heraf maa direkte tilskrives Lirens Værdifald, der ikke kan undre, naar man hører, at Seddeludstedelsen er vokset fra $1\frac{2}{3}$ Milliard Lirer i 1914 til ca. $10\frac{1}{2}$ Milliard d. 1. September 1918. Af allerstørste Betydning for Valutaens Fald er naturligvis ogsaa det voksende Milliardunderskud paa Handelsbalancen. I 1916 indførtes for 8 390 Mill. Lirer og udførtes for 3 090 Mill., altsaa et Underskud paa 5 300 Mill. Lirer. I 1917 havde Importen en noget mindre Værdi (kvantitativ Tilbagegang), idet den repræsenterer 7 732 Mill. Lirer, mod Eksportens 2 289 Mill. et Deficit paa 5 473 Mill. I Forhold til det foregaaende Aar vil man for 1917 finde en Tilbagegang i Indførselen af de vigtigste Raastoffer — saaledes er Bomuld sunket fra 724 til 524 Mill, Uld fra 708 til 369 Mill., Mineralier (Kul) fra 1 512 til 958 Mill. og Huder fra 377 til 232 Mill. Stigning har derimod Kemikaliegruppen, fra 591 til 796 Mill., og Metaller, der er gaaet op fra 1 284 til 1 873 Mill. Paa Udførselssiden viser Fabrikater af Silke en Nedgang fra 800 til 609 Mill. Lirer, Uldvarer er gaaet ned fra 146 til 48 Mill. og Bomuldsvarer fra 504 til 300 Mill.

De Forenede Stater.

Under Krigen har alle Lande i større eller mindre Grad maattet lide under de kolossale Fordringer, der er blevet stillet til Transportvæsenet. Værst har Forholdene udviklet sig i Rusland og i Frankrig, men ogsaa Amerika har haft uhyre Vanskeligheder at kæmpe mod. Efterhaanden som 1917 skred frem, blev Situationen mere og mere kritisk for Jernbanerne, samtidig med at den yderst vigtige Trafik paa de store Søer maatte indskrænkes meget betydeligt, navnlig fordi en stor Del af Skibene herfra blev sat ind paa Kystfart. Den haarde Vinter gjorde ondt værre. Allerede den 15. Decbr. 1917 maatte Sejladsen paa Søerne helt indstilles, og vældige Snefald gjorde Jernbanetrafiken næsten umulig. Man kom langt bagud med Levnedsmiddeltransporterne til Kysten, og Kulmangelen antog lignende Former som i de europæiske Lande. Helt hen i Februar 1918 fik New York daglig kun 25 000 Tons Kul, medens det normale Forbrug er 40 000 Tons, og ved Nytaarstid laa i Havnen ca. 100 fuldt ladede Dampere med over 1 Mill. Tons Gods ombord, der paa Grund af Kulmangelen ikke kunde afsejle. Der skete betydelige Indskrænkninger i Persontrafiken, og Transporten af en Mængde forskellige Varer blev helt stanset, for at de mere vigtige — navnlig Kul og Levnedsmidler — kunde naa frem. Alligevel tiltog „Forstoppelsen“, saaledes at der i Begyndelsen af Februar havde ophobet sig ikke mindre end 161 000 Jernbanevogne.

De amerikanske Jernbaner er jo altid blevet fremhævet som det mest slaaende Eksempel paa Vrang-

siden af den saakaldte „frie Konkurrence“. Det privatkapitalistiske Princip: at presse det mest mulige ud af Kunderne, af Offentligheden, fandtes her i sin Renhed, medens Banernes indbyrdes Konkurrence affødte Forhold, der i deres latterlige Kraftspild var en Fornærmelse mod et velordnet Samfund. Naar det ene Selskabs Vogne paa sin Vej havde benyttet et andet Selskabs Linjer, skulde de køre tomme tilbage, ganske uanset, om netop en Mængde Gods laa og ventede paa at blive befordret i den Retning. Det er klart, at saadanne Meningsløsheder ikke kunde opretholdes i Længden, naar Landet stod midt i en Transportkrise — hvis Samfærdselsmidlerne skulde udnyttes fuldt ud, maatte de ledes efter en bestemt Plan og ikke efter hundrede forskellige Direktørers Skøn.

For at gribe Ondet ved Roden udstedtes da den 28. December 1917 et Dekret, hvorefter Regeringen overtog Kontrollen og Driften af samtlige Unionens Jernbaner, og dette Dekret udformedes nærmere ved Loven af 21. Marts 1918. Hvad der skete, var ingenlunde det, at de amerikanske Baner gik over til at være „Statsbaner“ i den Forstand, som man har dem rundt om i Europa. Banerne forblev baade formelt og reelt Privatejendom, men Unionen overtog Driften i et Tidsrum af indtil 21 Maaneder efter Krigens Ophør. Saalænge er der garanteret Aktionæerne et Udbytte paa Størrelse med Gennemsnittet af de sidste 3 Aars Dividende, og Regeringen forpligter sig til at tilbagelevere Banerne i mindst ligesaa god Stand, som de befandt sig i ved Overtagelsen. Med disse Bestemmelser havde Aktionæerne al Grund til at være tilfredse, og Børserne i New York og London forholdt

sig derfor ogsaa rolige i den Periode, da Overtagelsen forberedtes.¹⁾

Foruden de allerede nævnte Grunde for Overtagelsen havde Regeringen endnu et Motiv — og ikke det mindst vigtige. Under Krigen var Driftsomkostningerne steget ganske overordentlig, og de fleste Selskaber kunde kun ved en klækkelig Forhøjelse af Fragttariferne frelses fra finansiel Ruin. Imidlertid maatte en saadan Forhøjelse fra de private Selskabers Side utvivlsomt vække den største Modstand hos Offentligheden, der vilde betragte den som et nyt Forsøg paa Udbygning. Med langt større Taalmodighed vilde man finde sig i det, naar det var Staten, der satte Taksterne i Vejret. Snart efter, at Overtagelsen havde fundet Sted, blev Tarifen i to Tempa sat ikke mindre end 40 % i Vejret, og man regnede, at den derved fremkomne Merindtægt skulde være tilstrækkelig til at dække de meget betydelige Beløb, som Regeringen

¹⁾ Spørgsmaalet om, hvorvidt de amerikanske Baner nogensinde bliver givet tilbage til Selskaberne igen, har været Genstand for indgaaende Drøftelse. Paa den ene Side er der en ikke ringe Modstand mod en saa stor Udvidelse af Regeringens økonomiske Magtfulde under normale Forhold, idet de korrumpere politiske Organisationer her vil faa frit Spillerum til at øve deres skadelige Indflydelse. Endvidere maa erindres, at de Forenede Stater strækker sig over saa uhyre Landomraader, at en fælles Ledelse af Banenettet efter ensartede Principer maa støde paa de største Vanskeligheder saavel af teknisk og økonomisk som ren psykologisk Art. Der er da heller aldrig — hvor megen Utilfredshed der end har hersket over Trustregimentet — kommet nogen alvorlig Stemning til Orde for Statens Overtagelse af Jernbanerne i europæisk Forstand. Man maa derfor nærmest tænke sig, at Jernbanerne til sin Tid atter gives tilbage til Selskaberne, men saaledes, at Forvaltningen vedblivende kommer til at foregaa under Regeringens Overhøjhed, og at kun Gennemførelsen af Driftens Enkeltheder falder ind under den private Competence.

besluttede at anvende paa Banesystemets Forbedring. Foruden haardt tiltrængte Fornyelser og Reparationer krævede Systemets Simplificering og Indordning under én fælles Ledelse i mange Tilfælde, at Trafiken blev ledet ad andre Veje, og at nye Linjer og nye Stationer blev bygget.

Regeringens Indgriben synes at have baaret god Frugt — allerede hen paa Foraaret havde man overstaaet det værste, og Beretningerne fra Amerika beskæftigede sig i stedse ringere Grad med det før saa aktuelle Transportproblem.

I April udstedte Præsident Wilson en Proklamation, hvorefter Ledelsen af alle Skibsfartslinjer i Kysttrafik fra den 13. samme Maaned overdroges til Jernbaneadministrationen, under hvilken de skulde sortere saa længe Krigen varede. Den intime Forbindelse, der bestaar mellem Jernbanedriften og Skibsfarten, og som navnlig bliver fremtrædende, naar det gælder at forcere Eksporten, gjorde det overordentlig praktisk at samle hele Transportvæsenet — baade Jernbaner og Skibsfart — under én fælles Administration.

Nær sammenknyttet med Transportkrisen er Vanskelighederne for Kulforsyningen. Den, der kun kendte de summariske Tal for de Forenede Staters Kulproduktion, vilde aldrig tro, at dette Land har haft nævneværdige Kulvanskeligheder at kæmpe med under Krigen. Thi medens der i de andre kulproducerende Lande har fundet en betydelig Nedgang Sted i Produktionen, har den i Amerika tværtimod været stigende efter 1914. Resultatet blev ganske vist mindre i dette Aar end i 1913, men som det fremgaar af Tabellen, var Produktionen i 1917 betydeligt større end i sidste

Normalaar, og i indeværende Aar er den atter større end i Fjor.

Kulproduktion, Mill. Tons.	
1913.....	570.0
1914.....	513.5
1915.....	531.0
1916.....	578.0
1917.....	630.7

Selv om Mangelen paa Arbejdskraft, de stigende Produktionsomkostninger og Trafikvanskelighederne altsaa ikke har sat sit Spor i de summariske Tal, har de Forenede Stater dog alligevel maattet gennemgaa en alvorlig Kulkrise, navnlig i Vinteren 1916—17. Efter denne Vinter blev der gjort de største Anstrængelser for at øge Produktionen, men selv om det, som Tabellen viser, i ikke ringe Grad lykkedes, var Vinteren 1917—18 dog ogsaa uhyre kritisk for Kulforsyningen.

For at trænge dybere ind i det amerikanske Kulproblem maa man først være klar over, at der findes en Uendelighed af større og mindre Kulgruber, i 1915 ialt 19107, der fordelte sig efter Størrelse paa følgende Maade: 3762 Gruber producerede 3000 Tons eller mere pr. Aar, 511 producerede mellem 500 og 3000 Tons, og for ikke mindre end 14834 Gruber var Kapaciteten ringere end 500 Tons. I Løbet af 1916 og 1917 er en Mængde nye Miner blevet aabnet og forladte Miner atter taget i Brug, men derved er der i mange Tilfælde foregaaet en Ødslen med Arbejdskraft og Materiel, navnlig for de talrige Smaagruber, der ikke har direkte Forbindelse med Jernbane, men først pr. Vogn skal transportere Kullene til nær-

meste Banestation. Paa denne Maade er Vognmangelen paa Jernbanerne forværret ikke lidet, idet Banevognene har maattet holde uforholdsmæssigt længe paa de afsides Spor. I Maj 1918 forbød Fuel Administration derfor, at nye Kulminer toges i Brug, før Tilladelse dertil var indhentet.

Medens Anstrængelserne for at bringe Kulproduktionen i Vejret kronedes med afgjort Held, viste der sig samtidig en afgjort Føringelse i Kvaliteten. Utalrige Klager lød over den store Procent Skifer, Ler og anden Urenhed, som Kullene indeholdt, og Fuel Administration maatte i Marts 1918 bevilge en Overpris for Kul, der med Hensyn til Renhed var i Overensstemmelse med tidligere givne Forskrifter.

Et andet Forhold, der har modarbejdet Virkningen af den stigende Produktionsmængde, er som nævnt Transportvanskelighederne. De forskellige Krigsindustrier og Troppetransporterne har konkurreret om Banerne, og til Tider næsten ganske umuliggjort Transporten af Kul fra Gruberne til Konsumstedet. Den kolossale Stigning i Godsmængden, der skulde afskibes fra Atlanterhavshavnene, og den altfor ringe Tonnage, der var disponibel for denne Transport, bevirkede, at Godset hobede sig op paa Kajer og i Varehuse, medens Jernbanewaggonerne maatte staa paa Afladestationernes Sidespor — alt dette fremkaldte i Vinteren 1917—18 en saa frygtelig Krise, at Fuel Administration maatte udstede den berygtede Lukkeordre af 17. Januar 1918, der paabød fem „kulløse Dage“ fra 18. til 22. Januar samt hver følgende Mandag indtil 25. Marts. Disse Dage maatte Fabrikerne staa stille og Millioner af Arbejdere gaa ledige. — Foruden at frem-

kalde Vanskeligheder ved Fordelingen, var Transportkrisen Skyld i et betydeligt Produktionstab. En officiel Opgørelse regner med, at der alene i Maanederne Januar—Februar 1918 paa Grund af Vognmangel blev produceret over 31 Mill. Tons mindre, end der ellers vilde være blevet, og en fremtrædende Kulproducent udtalte i Februar om dette Spørgsmaal: „Vort Selskabs Opgørelser viser, at i de sidste 6 Maaneder har kun ca. 60 % af de Vogne været for Haanden, som de beskæftigede Arbejdere var i Stand til at losse. Men dertil kommer, at gennemsnitlig 6 500 Minearbejdere har været ledige i denne Periode“. Et Moment af ikke ringe Betydning er endvidere de ved Striker forårsagede Standsninger i Arbejdet. Alene i 1916 gik saaledes 3 345 000 Arbejdsdage tabt. Endelig bør nævnes den stærke Stigning, der under Krigen har fundet Sted i Antallet af Grubeulykker. Bestræbelserne for at øge Produktionen har medført, at man ikke har taget det saa nøje med Sikkerhedsforanstaltninger, og Arbejdskraften har i mange Tilfælde været uvant med denne Virksomhed. Fra 1916 til 1917 var der en Stigning i Ulykkestallet paa 21 %.

For at afhjælpe Vanskelighederne paa Kulforsynings Omraade foretog Præsidenten det sædvanlige Skridt: hele Brændselsforsyningen blev sat under Enkeltmands Kontrol, idet Harry A. Garfield i August 1917 udnævntes til United States Fuel Administrator, der igen har indsat Underkontrollører for de enkelte Stater og paa forskellig Vis søgt at bringe Forholdene i Lave. Efterhaanden som Transportforholdene bedredes, kom Kulsituationen ogsaa til at ligge lysere.

Jo længere Krigen har varet, desto intimere er

Forholdet blevet mellem den amerikanske Regering og Industrien, der ved Oprettelsen af et særligt Administrationssystem helt og holdent blev underkastet Regeringens Kontrol. Øverste Forvaltningsorgan, ansvarligt overfor Præsidenten, er paa dette Omraade War Industrial Board, der indtil Foraaret 1918 kun var en frivillig Organisation. Det bistaaes i Udøvelsen af sin Virksomhed af et Udvalg fra Food Administration, Fuel Administration, Shipping Board og War Trade Board. De her nævnte Departementer optræder som Underorganer, og War Industrial Board skal hindre, at der opstaar Konflikt imellem dem derved, at flere Departementer kræver samme Artikel leveret og konkurrerer om den.

Af alle de Krigsdepartementer, der staar under War Industrial Board, er War Trade Board det vigtigste, og det ejer en meget vidtgaaende Myndighed. Det har Ret til at indskrænke Ind- og Udførsel af enhver Vare og har i stor Udstrækning benyttet denne Ret. Ligeledes udøver det med megen Virkning det saakaldte Blacklist-System. Departementet er ved sine Restriktioner i Stand til at spare paa Tonnagen, og paa dette Omraade arbejder det i nøje Forstaaelse med Shipping Board. Den endelige Afgørelse ligger dog altid hos War Industrial Board. Regeringen har derigennem faaet en meget stor Indflydelse ikke alene paa Importens Art, men ogsaa paa de Betingelser, hvortil den foregaar, og de Priser, den opnaar. Ikke mindst har det gjort sig gældende ved Indførselen af saa vigtige Raastoffer som Uld og Kautschuk, som Regeringen har overtaget til faste Priser for derefter at fordele Forraadene til de forskellige Virksomheder.

Man vil forstaa, i hvor høj Grad den amerikanske Industri som Følge af War Industrial Boards overordentlige Magtbeføjelser er nødt til at underkaste sig Regeringens Vilje. Enhver Virksomhed, der viser sig umedgørlig, kan boycottes fuldstændig. War Industrial Board vil eventuelt kunne paalægge Fuel Administration ikke at tilstaa vedkommende Virksomhed det fornødne Kul, det kan forbyde Jernbanerne at transportere Varer for den og kan endelig hindre, at der tildeles den nogle af de Raastoffer, der staar under Regeringens Kontrol. Forsynet med saadanne Magtmidler har det været meget let for War Industrial Board at tvinge en Virksomhed til at opgive en for Krigsførelsen mindre vigtig Fabrikation og i Stedet gaa over til en ny og mere betydningsfuld. Naturligvis er denne Metode paa mange Maader fordelagtigere, end hvis man forsøgte at bygge nye Industrier op fra Grunden: Produktion og Forbrug af en mindre nødvendig Vare nedsættes automatisk, medens Beskæftigelsesgraden og Løntilbudet forbliver uforandret, og Arbejderen kan umiddelbart fortsætte i det nye Arbejde, som han ellers først maatte lede op, maaske langt fra sit Hjemsted.

Naar Tyskland i Februar 1917 ved Etableringen af den uindskrænkede Undervandskrig løb den store Risiko ogsaa at faa Amerika til Modstander, var det ikke fordi man oversaa den meget betydelige økonomiske Kraft, som de Forenede Stater raadede over, men man ansaa det for udelukket, at der i større Omfang kunde blive Tale om militære Udfoldelser. Man stolede herpaa, fordi Amerika ikke besad nogen ocean-gaaende Flaade af Betydning.

Hvad det gjaldt om for Staterne, da de brød med Tyskland og helt stillede sig paa de Allieredes Side, var da først og fremmest at skaffe Tonnage — dels i den offensive Hensigt at føre en Hær til Europa, en Hær, der tilmed skulde have sin Hovedbasis i Hjemlandet og derfor maatte kræve uhyre meget Skibsrum, dels i det mere defensive Øjemed at neutralisere U-Baadenes Ødelæggelser — ja mere end det: at øge den disponible Tonnage for de Allierede til Befordring af Tilførslerne fra de oversøiske Lande, navnlig de Forenede Stater selv. I Betragtning af Amerikas ringe Stilling paa Skibsbygningens Omraade var Opgaven saa gigantisk, at det ikke var underligt, man i Tyskland — og ogsaa andetsteds — stillede sig skeptisk overfor dens heldige Løsning. Mistilliden skulde ikke blive mindre, da det i det følgende Aar viste sig, at de faktiske Resultater langtfra stod Maal med de overdrevne Talangivelser, der i agitatorisk Hensigt telegraferedes ud over Verden, og ukritisk gengaves i Pressen.

For det første beskæftigede disse Telegrammer sig overvejende med, hvad der skulde bygges i den kommende Tid, og dette Kæmpeprogram kunde nok tage Vejret fra Folk, der havde Begreb om, hvad Milliontallene betød. For det andet dækkede Tallene i Regelen over den Tonnage, der var løbet af Stabelen, og ikke den Mængde, der var færdigbygget; men som bekendt kræves der et betydeligt Arbejde før et Skib bliver helt sejlklart. Endelig er der kun sjælden blevet gjort opmærksom paa, at medens man i Europa altid regner med Bruttoregistertons, naar det gælder

Opgørelser over Skibsbygning og Skibstab, gælder de amerikanske Angivelser „deadweight Tons“. For at man kan foretage en Sammenligning mellem de europæiske og de amerikanske Tal, maa de sidste derfor reduceres med $33\frac{1}{3}\%$. Hvad alle disse Forbehold betyder, fremgaar af følgende Tal (Economist 11/9 18). I Tiden April 1917—August 1918 (begge Maaneder inkl.) løb 605 Skibe med tilsammen 3 238 358 T. d. w. af Stabelen i de Forenede Stater. Helt afleveret blev i samme Periode 335 Skibe paa 2 018 391 Tons d. w. = 1 345 594 Brutto Tons.

Den Omstændighed, at Virkeligheden saa langt fra kunde følge Fantasien paa dens frie Flugt, bevirkede, at mere nøgterne Naturer, der kunde bedømme Tallenes Betydning, endnu et godt Stykke ind i 1918 betragtede Amerikas Skibsbygning med Skepsis, og først i Løbet af Sommeren maatte man erklære sig overbevist om Alvoren i Amerikas Flaadebygning. Overførelsen af en betydelig Hær til Vestfronten og dens Forsyning fra Hjemlandet var et talende Vidnesbyrd herom.

Enhver vil forstaa, at Betydningen af den amerikanske Skibsbygning strækker sig videre end til Krigens og Krigens Problemer, og naturligvis kan det paabegyndte Arbejde ikke tænkes standset fordi Krigens er endt -- nu staar jo nemlig de Forenede Stater endelig foran Realisationen af det længe nærrede Ønske om at eje en Handelsflaade af Betydning for den internationale Skibsfart. Ved Krigens Udbrud raadede Staterne over en Tonnage af opimod 5 Mill. Tons, men heraf var kun Halvdelen søgaaende Skibe paa

over 1500 Tons og under Stjernebanneret befordredes kun 10—11 % af den samlede Udenrigsomsætning, idet saa sent som 1. Juli 1916 over 80 % af Flaaden var beskæftiget i Kystfart. Skibsbygningen svingede mellem 2 og 300 000 Tons aarligt, de høje Materialpriser og Arbejdslønninger betingede nemlig dobbelt saa høje Omkostninger som paa de europæiske Værfter og gjorde Konkurrencen med disse meget vanskelig.

Til at gennemføre det store Skibsbygningsprogram var de 37 Jernskibsværfter, der fandtes i de Forenede Stater ved Krigens Udbrud, naturligvis langt fra tilstrækkelige — først maatte Værfterne bygges og Arbejdskraften skaffes. I hvilken Grad dette er lykkedes fremgaar af, at der i Efteraaret 1918 ialt skal findes 77 Jernskibsværfter, 117 Værfter for Træskibe og 7 for Betonskibe, og at Arbejdsstyrken skal være vokset fra 50 000 til 386 000, foruden at der i nærstaaende Bedrifter findes 300 000 Mand.

Ved Lov af 15. Juni 1917 fik Præsidenten Myndighed til at forandre, ophæve eller rekvirere enhver Kontrakt angaaende Nybygning eller Køb af Skibe, til at overtage Skibsværfter samt til at købe, rekvirere eller overtage til Brug et hvilket som helst Skib, bygget eller under Bygning i de Forenede Stater. Forsaavidt angaar Skibsbygningen blev Præsidentens Myndighed overdraget til det af Shipping Board med en Kapital paa 50 Mill. Dollars dannede Selskab United States Shipping Board Emergency Fleet Corporation, og Flaadekorporationen raader nu praktisk talt over al Skibsbygning i de Forenede Stater. Den Arbejdsmetode, man frem for alt har fulgt, er Standardskibsbygningen, og den videre

Udvikling af Standard-Principet, der betegnes ved „fabricated ships“. De saaledes fremstillede Skibe er ikke blot nøjagtig Kopi af en Standardtype, hvilket jo i sig selv betyder en stor Arbejdsbesparelse, men Skibets enkelte Dele „fabrikeres“ rundt om paa de forskellige Staal- og Maskinværksteder, der godt kan være beliggende langt inde i Landet. De nøjagtigt forarbejdede Stykker sendes da til Værfterne, der blot behøver at stille dem sammen — deraf de overraskende Angivelser for kort Byggetid.

Omkring Midten af Oktober 1917 rekvirerede Shipping Board alle amerikanske Staalskibe paa 2500 Tons d. w. og derover. Det overlodes ganske vist Selskaberne at drive Farten med disse Skibe, men alle Indtægterne tilfalder Regeringen, og Rederne faar kun en bestemt Godtgørelse efter Satser, der fastsættes af Shipping Board. Man har derved opnaaet fuldstændig Enhed i Kontrollen med Skibsfarten og har undgaaet at betale opskruede Fragter.

At Freden om nogle Maaneder utvivlsomt er en Kendsgerning, vil vel nok virke noget afsvarende paa Amerikas Kraftudfoldelser paa Skibsbygningens Omraade. Mange andre store Opgaver lægger jo nu Beslag paa Opmærksomheden. Men der er ikke Tvivl om, at Arbejdet paa at skabe en national Handelsflaade vil blive fortsat med Iver, nu da Tankens Realisation er mulig inden for et kortere Tidsrum. I England har disse Udsigter vakt blandede Følelser, navnlig da den engelske Handelsflaade jo har været udsat for et meget betydeligt Nettotab under Krigen. I en Beretning fra „Board of Trade“ hed det saaledes nylig, at selv om man i Øjeblikket kun kunde glæde

sig over den Bistand, der ydedes de Allierede, maatte man dog ikke glemme, at Konkurrencen med den stærkt voksende amerikanske Handelsflaade efter Krigen maaske vilde komme til at ændre Englands handelspolitiske Stilling i væsentlig Grad.

Imidlertid er det indenfor Sagkyndiges Kreds en ret udbredt Opfattelse, at Chancerne for de amerikanske Skibe ikke vil være særlig gunstige i den internationale Fart efter Krigen. De er dyrt byggede, og Lønningerne staar for amerikansk Mandskab langt over europæisk Sædvane. Værst er det dog, at der kun næres ringe Tillid til Standardskibenes Ydedygtighed og Holdbarhed. Navnlig er det saa betydningsfulde Nittearbejde i mange Tilfælde udført af Dilettanter. Endnu slettere mener man, at Udsigterne stiller sig for Brugbarheden af de under Krigen byggede Træskibe. — I den allerseneste Tid har man endog fra Amerika modtaget Efterretninger, der betegner Skibsbygningen nærmest som en Fiasko, navnlig fordi der ikke er bygget tilnærmelsesvis saa stor en Tonnagemængde, som proklameret. For den kritiske Avislæser kom dette ingenlunde overraskende, men det vil sikkert være urigtigt — blot fordi Resultatet ikke svarer til de under Krigsbegejstringen opstillede Programmer — at reducere Amerikas Skibsbygning til den rene Fiasko. Man gør Ret i at tage Forbehold saavel hvad Kvantitet som Kvalitet angaar — men bør iøvrigt regne med Amerikas Flaadebygning som en Faktor i Fremtidens Handelspolitik.

Ernæringsforholdene i de Forenede Stater, Produktionen og Eksporten af Levnedsmidler har paa

samme Maade som den amerikanske Skibsbygning været Genstand for en ejendommelig Presseagitation, hvor mere eller mindre officielle Telegrammer og Beretninger paa en saa forvirrende Maade har jongleret med Tallene, at man snart hverken vidste ud eller ind. Som Levnedsmiddelkontrolløren Mr. Hoover selv nylig indrømmede, har man let kunnet blive desorienteret derved, at overdrevne Meddelelser er udsendt om et stort Høstudbytte o. l., medens de korrigerende Tal ikke fremkommer med samme sensationelle Udstyr og derfor undgaar Opmærksomheden.

Har man end undertiden maattet føle sig frastødt af den Pressekampagne, der skulde understrege, hvor stor Værdi de Forenede Staters Levnedsmiddeleksport havde for de europæiske Forbundsfæller, maa det dog paa den anden Side indrømmes, at Nordamerika virkelig har trukket Læsset i Ententens Forsyning med oversøiske Levnedsmidler. Dette har sin Aarsag langt mindre i den absolute Knaphed paa Varen f. Eks. Hvede, end i det ulyksalige Transportproblem, der tvinger til at søge det nærmeste Produktionsland, medens Høsten i Argentina, Indien og Australien for Størstedelen maa ligge til bedre Tider.

Imidlertid er de Forenede Staters Stilling som Levnedsmiddeleksportør ikke saa gunstig som tidligere, idet en stedse stigende Andel af Produktionen konsumeres i Landet selv af den stærkt voksende Industribefolkning. Naar Hvedehøsten i 1916 og 1917 ikke laa meget over 600 Mill. Bushels (16½ Mill. Tons), skulde der normalt kun blive en Ubetydelighed tilovers for Eksport, idet Hjemmeforbruget efterhaanden er naaet op til denne Størrelse. Ikke desto min-

dre kunde de Forenede Stater dog alligevel i sidste Høstaar opretholde en ikke helt ringe Hvedeeksport, hvilket dels skyldtes Kanadas Overskud, der jo altid udføres over Havne i U. S. A., dels Bestræbelserne i dette Land for at spare Hvede til Ententen ved at anvende Majs i Stedet. Paa en Kongres af Hotel-direktører i Begyndelsen af April indførte Mr. Hoover ad Frivillighedens Vej to „hvedeløse Maaneder“, og ved denne Lejlighed udtalte han bl. a. følgende: — „Vi staar ved den mest kritiske Periode i vor nationale Historie siden Slaget ved Gettysbury. Vi har indskrænket vort Hvedeforbrug med mere end Halvdelen (?). Vore Hvedearealer vil i Aar være større end nogensinde før, og hvis Vejret bliver gunstigt, vil vore Vanskeligheder være til Ende den 1. September. Enhver Skibsladning Hvede, der afgaar fra vore Havne, sparer en Ladning fra Argentina, og et Skib gør dobbelt saa stor Nytte fra vore Havne som fra Argentina.“

Saaledes har Apellen lydt — og saaledes lyder den stadig, thi tiltrods for at den 1. September længst er passeret, er Vanskelighederne dog ingenlunde til Ende, naar det gælder at komme det hungrende Europa til Hjælp paa effektiv Maade. Paa alle officielle Tryksager, i Postvæsenets Stempler o. s. v. læser man de manende Ord: „Food will win the war, dont waste it!“ Og med hvedeløse og kødløse Dage er Amerika slaaet ind paa Veje, der er de europæiske Lande saa sørgeligt velbekendt. Man har stadig kunnet støde paa Opgørelser over den Mængde Fødemidler, der er blevet sparet. Mr. Hoover taler om Halvdelen af Hvedeforbruget, hvilket selvfølgelig paa en eller anden

Maade maa bero paa en Misforstaaelse, men saa vidt man kan forstaa, er det dog langt fra Flertallet af Amerikanerne, der har efterkommet Paabudet om kun at spise Blandingsbrød med Majsmel. Naar man ved, hvad der gaar i Svang i europæiske Lande, kan man tænke sig til Forholdene dér, hvor Kontrollen er langt mindre. Prisen for Hvede og Hvedemel fastsættes officielt — for Høstaaret 1917—18 var den 2 Dollars 20 Cents pr. Bushel — og der skulde da egentlig ingen Prissvingninger finde Sted. Faktisk eksisterer der imidlertid en uofficiel Hvedenotering, der ligger betydelig over den officielle og gælder for Smughandelen.

I hosstaaende Tabel vil man finde en Oversigt over det dyrkede Areal og Høstudbyttet i de Forenede Stater i Aarene 1915—18, sammenlignet med Gennemsnittet af de sidste fem Aar før Krigen. Efter Rekordhøsten i 1915 — saavel for Hvede som Majs — fulgte de to magre Hvedear 1916 og 1917, i hvilket sidste den store Majshøst dog bødede noget paa det ringe Hvedeudbytte. I 1918 har Hveden undgaaet den Katastrofe, som ramte den i Fjor, nemlig Frosten, der bevirkede, at store Arealer maatte pløjes op paany, og Resultatet skulde i Aar blive ikke mindre end 25 Mill. Tons, mod kun 17³/₄ Mill. i Fjor. Paa den anden Side er imidlertid Majshøsten betydelig ringere, knap 70 Mill. Tons mod over 80 Mill. i 1917. For Brødkorn-situationen og Eksportevnen for Hvede er det vel nok en Fordel at faa 7.3 Mill. Tons mere Hvede, selv om man til Gengæld maa renoncere paa 10.4 Mill. Tons Majs, men det maa ikke glemmes, at der bliver et betydelig mindre Kvantum Foder til Kød- og Flæske-

Forenede Staters Høst.

		1918	1917	1916	1915	1909 — 13 gnstl.
Hvede	{ Areal i Mill. ha ...	23.82	18.59	20.50	24.87	19.06
	{ Udbytte i Mill. Tons	25.01	17.71	16.54	27.58	18.69
Byg	{ Areal i Mill. ha ...	3.09	3.58	3.14	2.00	3.08
	{ Udbytte i Mill. Tons	5.15	4.55	4.00	5.10	3.96
Havre	{ Areal i Mill. ha ...	18.00	17.03	16.43	16.50	15.12
	{ Udbytte i Mill. Tons	22.28	23.04	17.84	22.30	16.42
Majs	{ Areal i Mill. ha ...	46.07	48.46	43.96	43.84	42.18
	{ Udbytte i Mill. Tons	69.82	80.25	67.15	77.59	68.79

produktionen, hvad der maaske til næste Aar vil gøre sig gældende i Udførselen af disse Produkter.

I Høstaaret 1917—18 opgives de Forenede Staters Eksport af Hvede og Hvedemel til ca. 5.1 Mill. Tons, mod 2.9 Mill. i 1916—17. Interessant er det at lægge Mærke til, hvorledes Forholdet mellem Hvede og Mel i 1916—17 endnu var som 4 til 1, men i det følgende som 1 til 2. Denne kolossale Vækst i Melets Andel af Eksporten skyldes først og fremmest Nødvendigheden af at spare paa Tonnage, thi det færdige Mel kræver jo en ikke saa lidt ringere Plads end det tilsvarende Kvantum Hvede. Tillige betragtes det naturligvis som en Fordel, at Kliddet bliver i Amerika, men paa den anden Side gaar jo saa de europæiske Bestemmelseslande Glip af dette værdifulde Foderstof. Det er ikke usandsynligt, at Amerika ogsaa efter Kri-gen vil holde fast ved den herved vundne Fordel, der vil skade den europæiske Mølleindustri betydeligt.

Nedenstaaende Tabel giver en Oversigt over Verdensafskibningerne af Hvede under Krigen og de nærmest foregaaende Aar. Tallene er i Mill. Bushels (36 $\frac{1}{2}$ Bushels = 1 Ton) og gælder Høstaaret fra 1. Juli til 30. Juni.

Hvedeafskibninger, Mill. Bushels.

	19 ¹² / ₁₃	19 ¹³ / ₁₄	19 ¹⁴ / ₁₅	19 ¹⁵ / ₁₆	19 ¹⁶ / ₁₇	19 ¹⁷ / ₁₈
U. S. A. og Kanada	257	269	437	497	344	255
Argentina	128	46	90	61	63	64
Australien	46	66	9	33	48 ¹⁾	40 ¹⁾
Indien	65	34	30	21	33	15
Rusland	108	169	12	4	6	—
Donaulandene	55	61	2	—	—	—
Andre Lande	6	7	7	5	3	4
Tilsammen	665	652	587	621	497	378
Nordamerika i %	38 $\frac{1}{2}$	45 $\frac{1}{2}$	74	80	70	67 $\frac{1}{2}$

Ved Verdenskrigens Udbrud blev Dardanellerne spærret, og Rusland og Donaulandene udgik dermed som Korneksportører. Herved skete der en stærk Formindskelse af Verdensafskibningernes absolute Mængde og samtidig en betydelig Stigning i Nordamerikas relative Andel. I 19¹¹/₁₂ var den nøjagtig en Tredjedel, derefter steg den i de følgende to Aar til opimod Halvdelen, og i Verdenskrigens første Aar leverede Nordamerika $\frac{3}{4}$ af Verdensafskibningerne — i 19¹⁵/₁₆ endog 80 %. Da indtraf imidlertid den store Krise i

¹⁾ Størsteparten gaaet til U. S. A. og ikke til Forbrugsland.

Verdens Forsyning med Brødkorn: den amerikanske Høst faldt i 1916 meget uheldig ud. Medens der i 1914 og 1915 høstedes henholdsvis 891 og 1 011 Mill. Bushels Hvede, blev Resultatet 1916 kun 640 Mill. og i 1917 kun 656 Mill. Bushels. Man vil derfor finde, at de nordamerikanske Afskibninger fra 497 Mill. Bushels i 19^{15/16} gik ned til 344 og 255 Mill. i de to følgende Aar, en Eksport, der endda kun var mulig ved Spareforanstaltningernes Hjælp og ved at man gik Beholdningerne saa nær, at Høstaaret 19^{17/18} sluttede med ganske minimale Forraad. Man har forsøgt at sende Hvede fra Australien til Kalifornien, hvorved et tilsvarende Kvantum skulde blive frigjort til Eksport fra Østkysten, men som det vil ses af Tabellen, er det kun lykkedes at afskibe 40 Mill. Bushels fra Australien. Disse 40 Mill. kommer altsaa til at figurere dobbelt i det endelige Resultat, da de er sendt til et Produktionsland i Stedet for et Forbrugsland. Om de øvrige i Tabellen opførte Lande skal siden tales.

De Forenede Staters Hvedehøst er i Aar saa stor, at den skulde give et betydeligt Overskud til Eksport. Dog maa tages i Betragtning, at man næppe i dette Høstaar tør gaa Beholdningerne saa nær som sidst, samt at den kanadiske Høst, der betyder saa meget for de Forenede Staters Udførselsoverskud, i Aar er betydelig ringere end i Fjor, der ovenikøbet kun gav en slet Høst. Efter de officielle Opgørelser var der imidlertid fra Høstaarets Begyndelse (1. Juli) indtil 1. Oktober allerede dannet synlige Forraad paa 2^{1/2} Mill: Tons, og da Forraaddannelsen ellers først plejer at begynde paa dette Tidspunkt, tyder det jo paa, at der indtil videre er store Mængder disponible til Eksport.

I Maanederne August og September 1918 eksporterede de Forenede Stater (uden Kanada) faktisk ogsaa 1.11 Mill. Tons Hvede, mod kun 0.21 Mill. i de samme Maaneder af 1917. Den store Tilbøjelighed hos Farmerne til at aflevere Hveden hurtigst muligt kan let forklares derved, at de frygter et Pristald hurtigt efter Freden, der ikke vil tillade dem at faa Maksimalprisens 2 Dollars 20 Cents pr. Bushel.

— — Et Forhold, der fortjener Omtale, er den Uvilje, som en af Federal Trade Commission nylig offentliggjort Beretning har vakt mod Chicago Kødindustrien. Det hævdes nemlig, at de fem ledende Firmaer Swift & Co., Armour & Co., Cudaky Packing Co., Morris & Co. og Wilson & Co. paa en utilladelig Maade har manipuleret med Kvægpriserne, har bedraget saavel Producenter som Forbrugere, har hindret en virksom Konkurrence og betinget sig særlige Privilegier af Jernbanerne — alt saaledes, at Befolkningens Forsyning med Levnedsmidler er blevet vanskeliggjort. Fremfor alt har de nævnte Firmaer drevet Krigsaager i stor Stil. Kommissionen mener blot at kunne henvise til, at Selskaberne i de tre første Krigsaar har haft et aarligt Overskud paa gunstl. 47 Mill. Dollars, mod 15 Mill. i Fredstid. Kommissionen anser det for nødvendigt, at Regeringen overtager alle Kødlagere og Kølehuse samt overhovedet Handelen med Kød, men naturligvis har dette Forslag vakt den ivrigste Modstand hos Kødtrusten, der ved kæmpemæssige Annoncer i Bladene søger at rense sig for Beskyldningerne og mener, at den store Gevinst simpelthen kan forklares ved den kolossale Omsætning, der i de sidste tre Aar skal have oversteget 4½ Milliard Dollars.

Verdenshunger og Verdenshøst.

Den Mindskelse i Landbrugets Produktivitet og Afgrødernes Størrelse, der har været en direkte Virkning af Verdenskrigen, har ikke blot kunnet spores i den gamle Verden, men ogsaa i de oversøiske Lande hvilket i Forbindelse med Naturkatastrofer som Frost, og Tørke i forskellige Aar har bevirket en stærk Nedgang i disse Landes Høst under Krigen.

Alligevel er det dog ikke saa meget den absolute Mangel paa Korn, der har fremkaldt Verdenshungeren, som Tonnagenøden, der har gjort det umuligt at hente Kornet dér, hvor det fandtes. Kun de nærmeste Produktionslande kunde komme i Betragtning, altsaa de Forenede Stater, Kanada og Argentina, medens det store Udførselsoverskud baade i Indien og Australien maatte ligge ubenyttet hen. Navnlig kan man paa nærværende Tidspunkt ikke tale om nogen absolut Mangel paa Brødkorn, og en Afhjælpning af den europæiske Ernæringskrise, der jo stadig er aktuel, er derfor kun Spørgsmaalet om, hvornaar tilstrækkelig Tonnage kan fremskaffes til Afhentning af de Millioner Tons, som efterhaanden har hobet sig op.

Kanada.

Kanada præsterede i Rekordaaret 1915 en Hvedehøst paa $11\frac{2}{3}$ Mill. Tons. I 1916 var den kun halv saa stor, nemlig 6 Mill. Tons, og Aaret efter $6\frac{1}{3}$ Mill. Skønt Arealet i 1918 var over 7 Mill. ha mod 6 Mill. i 1917, blev Udbyttet dog betydelig mindre, nemlig $5\frac{3}{4}$ Mill. Tons. Derimod viser saavel Arealet som Udbyttet for Havre en Stigning, saaledes at der er

høstet 7 Mill. Tons, mod 6.2 Mill. i 1917 og 8 Mill. i 1915.

Størstedelen af den kanadiske Hvede eksporteres som bekendt over de Forenede Stater, og i Tabellen S. 66 vil man kunne følge Afskibningerne fra Nordamerika under ét. Kanadas Andel i den samlede Eksport er regelmæssig den største. Følgende Tal viser Udførelsens Omfang under Krigen.

Kanadas Eksport af Hvede og Hvedemel.

Septbr.—August	Mill. Bushels
1914—15.....	86.4
1915—16.....	291.5
1916—17.....	179.8
1917—18.....	152.6

Siden 1915—16 har Tilbagegangen saaledes været meget betydelig, næsten en Halvering. Til Sammenligning tjener, at de Forenede Stater i Sæsonen Juli 1915—Juni 1916 eksporterede 241.5 Mill. Bushels, 1916—17 202.8 Mill. og 1917—18 132.6 Mill. Bushels.

Argentina.

Paa Grund af sin Beliggenhed er Argentina næst efter Nordamerika det vigtigste Kornland for Europas Forsyning. Høsten 19¹⁶/₁₇ blev kun meget ringe — Hvedehøsten ikke Halvdelen og Majshøsten ikke Tredjedelen af det normale — da det faldt ind med stærk Tørke samtidig med, at store Græshoppesværme hærgede Markerne. Høsten 19¹⁷/₁₈ og 19¹⁶/₁₇, sammenlignet med Femaaret før Krigen, er angivet nedenfor. (Som man vil vide, falder Høsten i Argentina og Australien i Januar Maaned).

Mill. Tons	19 ¹⁷ / ₁₈	19 ¹⁶ / ₁₇	1909—13 gnstl.
Hvede	5.98	1.91	4.00
Havre	1.10	0.46	0.79
Majs	4.31	1.19	4.87

Forbruget af Hvede i Landet selv er normalt 2 Mill. Tons, og efter den slette Høst 19¹⁶/₁₇ maatte Regeringen endog forbyde Udførselen af denne Kornsort. I den Sæson var Udførselen af Majs ogsaa kun 0.4 Mill. Tons, d. v. s. ikke stort mere end en Tiendedel af det normale. Den glimrende Høst i 19¹⁷/₁₈ ændrede Billedet fuldstændigt — nu var der saa meget Hvede og Majs, at det ikke kunde afskibes, og navnlig ophobedes der store Forraad af Majs, som man ikke saa sig i Stand til at lagre paa rette Maade. Saa vidt gik Ødselheden, at det herlige Foderstof, som Europas Landmænd sukkede efter, i stor Stil blev anvendt som — Brændsel! Hvedehøsten i Aar skal være ligesaa god, maaske bedre end i Fjor, skønt dette var den største Afgrøde, der endnu var set. Det vil med andre Ord sige, at der bliver et Overskud paa 3³/₄ Mill. Tons, foruden de 1¹/₄ Mill. Tons, der er tilbage fra den gamle Høst, altsaa ialt 5 Mill. Tons disponible.

Hvad angaar Finansieringen af de Allieredes Tilførsler af Korn fra Argentina forhandlede den argentinske Kongres i December om at tilstaa de Allierede en Kredit paa 200 Mill. Dollars til 5 %/o, at afdrage i Løbet af 2 Aar.

Australien.

I Australien er Hvedeproduktionen gaaet betydeligt frem under Krigen. I 1909—13 var Gennemsnitshøsten $2\frac{2}{3}$ Mill. Tons, men i 19¹⁵/₁₆ og 19¹⁶/₁₇ over 4 Mill. Tons. Australien selv forbruger ikke mere end 1 Mill. Tons, saaledes at der er fremkommet et meget betydeligt Eksportoverskud. Ulykkeligvis har man ikke kunnet skaffe den fornødne Tonnage — Australien laa for langt borte til at det kunde betale sig at sætte Skibe ind paa den Rute — og Høsten har da hobet sig op fra Aar til Aar. Til at begynde med var Lagerforholdene rent fortvivlede, idet man langtfra havde de fornødne Siloanlæg til Raadighed. Men selv om der her er sket nogen Forbedring, lider Beholdningerne i saavel kvalitativ som kvantitativ Henseende under Angreb fra Mus og Insekter.

I 19¹⁷/₁₈ blev Høsten en Del mindre end de foregaaende Aar, nemlig godt 3 Mill. Tons, og i indeværende Sæson anslaaes den ikke højere end 2.2 Mill. Tons. Dette forandrer dog paa ingen Maade den Kendsgerning, at mange Mill. Tons Hvede ligger og venter paa Skibslejlighed, og selv en Høst paa 2.2 Mill. Tons giver jo dog ogsaa et Udførsels-Overskud paa over 1 Mill. Af de oplagrede Beholdninger er godt 3 Mill. Tons solgt til England, $\frac{3}{4}$ Mill. til Frankrig samt et Par Hundred Tusind Tons til Italien og U. S. A. Om Lagrenes Størrelse inden den nye Høst har man hørt noget forskellige Angivelser helt op til 6 Mill. Tons.

I December fremkom den amerikanske Levnedsmiddelkontrollør, Mr. Hoover, med en Opgørelse,

hvorefter Verdensforraadene af Brødkorn skulde være tilstrækkelige til Dækning af Behøvet, og det samme gjaldt Foderstoffer, med Undtagelse af Kraftfoder, for hvilket der var et ganske betydeligt Under-skud. I sin Opgørelse over Brødkornet maa Mr. Hoover have tænkt ikke alene paa de Allierede og Neutrale, men ogsaa paa Centralmagterne, hvis Ernæringsvanskeligheder Ententen dog ikke kan afslaa at raade Bod paa efter Fredsslutningen. Sandsynligvis har Mr. Hoover ogsaa regnet med et vist Tillæg for Nordrusland, thi ganske vist hævder han, at dette Land praktisk talt er udelukket fra at modtage Hjælp fra de Allierede paa Grund af dets geografiske Belligenhed og Transportvæsenets Desorganisation, men samtidig udtaler han, at der i Nordrusland er 40 Mill. Mennesker, der er i Fare for at dø af Sult, saafremt de ikke faar Hjælp udefra.

Det ansete engelske Fagblad „Corn Trade News“ giver et Overslag over Høst- og Konsumforhold for Hvede i de allierede og neutrale Lande samt over det Importbehov, man maa regne med for disse Lande. Tallene er omregnet fra Quarter til Tons, 1 Quarter lig 217.7 kg. (Se omstaaende Tabel).

Importbehøvet for de nævnte Lande skulde altsaa beløbe sig til 13 Mill. Tons, men faktisk vil man kunne slaa sig igennem med betydeligt mindre, idet der i Tabellen kun for Frankrigs Vedkommende er foretaget en klækkelig Reduktion af Importbehøvet, regnet efter normalt Forbrug. Medens dette i Frankrig nemlig er tæt op mod 10 Mill. Tons, konsumeredes der i Sæsonen 1917—18, da Høsten kun naaede 3.92 Mill. Tons, faktisk ikke mere end knap 6 Mill. Tons

Høst, Forbrug og Import af Hvede.

	Høst 1918	Normalt Forbrug	Beregnet Deficit	Anslaaet Import 1918—19
Storbritannien . .	2.50	7.40	4.90	5.20 ¹⁾
Frankrig	5.00	9.80	3.80	2.00 ²⁾
Italien	4.80	6.80	1.50	2.20 ³⁾
Portugal	Daarlig Høst	0.25	0.10	0.10
Grækenland . . .	God Høst	—	0.10	0.10
Belgien	?	1.75	1.50	1.50
Spanien	3.00	3.70	0.10	0.20 ⁴⁾
Holland	0.15	0.65	0.50	0.50
Sverige	0.20	0.40	0.20	0.20
Schweiz	0.20	0.60	0.40	0.40
			Ialt Importbehov . . .	13.00

Hvede. I Aar er Høsten oppe paa omtrent 6 Mill. Tons, og en Import paa 2.6 Mill. Tons vil derfor betyde en meget følelig Forbedring af Tilstanden. — En lignende Betragtning kunde naturligvis anlægges ogsaa paa de andre Lande, men selv om man regner med en Import til de Allierede og Neutrale paa 13 Mill. Tons, vil denne let kunne dækkes. „Corn Trade News“ kalkulerer saaledes:

¹⁾ Et Tillæg paa 0.30 Mill. Tons er foretaget af Hensyn til den indenlandske Hvedes daarlige Kvalitet.

²⁾ Der regnes med, at Frankrig ved Hjælp af Surrogater og Besparelsesforanstaltninger kan slaa sig igennem med betydeligt mindre end sit sædvanlige Forbrug.

³⁾ Et Tillæg har maattet beregnes af Hensyn til Befolkningsforøgelsen fra de occupied Distrikter samt Krigsfangerne.

⁴⁾ Den spanske Regering har paabegyndt en livlig Import af argentinsk Hvede.

Disponibel Hvede i Sæsonen 1918—19.

U. S. A.	6.50	Mill. Tons
Kanada	2.50	— —
Indien	—	— —
Argentina	1.30	— —
Australien	4.50	— —
Tilsammen...	14.50	Mill. Tons

Hertil kommer ny Høst i

Argentina.....	3.50	Mill. Tons
Australien	1.00	— —
	19.00	Mill. Tons

Der skulde med andre Ord være 19 Mill. Tons Hvede disponibel i indeværende Sæson, og altsaa foruden de førnævnte 13 Mill. rigeligt til Dækning af Centralmagternes og eventuelt det nordlige Ruslands Behov.

Er Verdensforraadene af Korn saaledes store nok til, at Ernæringskrisen — i hvert Fald forsaavidt angaar Brødkornet — snart skulde være et overstaaet Stadium, maa det ikke glemmes, at stadigvæk er den absolute og den aktuelle Mængde af Korn to forskellige Ting. Endnu lider Verden under Tonnagenøden, og endnu et Stykke Tid maa derfor de fjernere Landes Kornforraad ligge uudnyttet hen. Derfor kan man næppe i dette Høstaar vente at se de europæiske Lande kaste de generende Rationerings- og Reguleringsforanstaltninger helt over Bord, men Fremskridtet maa ske gradvis, efterhaanden som den fornødne Tonnage kan afses til at bringe den sydlige Halvkugles Lagre af Brødkorn hjem til Europa.

Vigtige Varer under Verdenskrigen.

Afspærringen fra oversøiske Tilførsler af Raastoffer har i ikke ringe Grad bortledet de neutrale Landes Opmærksomhed fra de ofte meget gennemgribende Forandringer, der har fundet Sted i Betingelserne for de paagældende Raastoffers Produktion og Omsætning. Kendskabet til disse Forandringer er imidlertid af afgørende Betydning for Bedømmelsen af Verdenshandels Vilkaar i den kommende Tid, og paa de følgende Sider er derfor i ganske sammentrængt Form givet en Oversigt over nogle vigtige Varers Skæbne under Krigen.

1. Bomuld.

Som bekendt er de Forenede Stater den største Producent af Raabomuld. Fraregnes Kina, der paa Grund af sin mangelfulde Statistik maa finde sig i at blive holdt udenfor, frembringer U. S. A. normalt 64 % af Verdensproduktionen, Indien 20 %, Ægypten 7 %, Rusland 4 % og alle andre Lande tilsammen 5 %. Den største Producent af Bomuldsvarer er imidlertid ikke noget af de her nævnte Lande, men derimod Storbritannien, der for $\frac{3}{4}$ af sin Import af Raabomuld er afhængig af de Forenede Stater. Saa stærk en Afhængighed af oversøiske Tilførsler for saa vigtig en Industri har været højst generende under Krigen, hvor Tonnagenøden og U-Baadenes Høst af Skibsladninger har bevirket et stærkt Fald i Mængden af indført Bomuld. Følgende Tabel viser dette samt Fordelingen af Importen efter Oprindelsesland. (Tabellen taget efter Englands „Statistiske Aarbog“).

Bomuldsimport til Storbritannien.

1 000 Baller	1912	1916
Ægypten	983	713
Indien	113	160
Øvrige Imperium	42	38
Britiske Rige ialt...	1 138	911
Forenede Stater	4 330	3 294
Andre Lande	144	137
Indførsel ialt...	5 612	4 342
Reeksport...	564	475
Nettoimport...	5 048	3 867

Det har igennem lange Tider været Englands Drøm at faa Produktionen indenfor Rigets Grænser bragt saa stærkt i Vejret, at det ikke mere skulde være nødvendigt at søge andet Steds hen efter Raavaren, men fraset Indien og Ægypten er de britiske Besiddelser ikke i Stand til at producere over 100 000 Baller aarligt (delvis fin Specialvare), og som det fremgaar af Tabellen, er det kun ca. $\frac{1}{3}$ af Englands Bomuldsbehov, der kan dækkes af Imperiet. Indien er efter de Forenede Stater den største Bomuldsproducent og frembringer med en Gennemsnitshøst 4 Mill. Baller. Heraf eksporteres omkring $1\frac{1}{2}$ Mill., men kun en ringe Del gaar som nævnt til England, hvorimod Japan tager en stigende Part, i 1917—18 ikke mindre end 68 $\%$. I Ægypten har Bomuldshøsten i de sidste Aar været paa Retur som Følge af en ny Sygdom i Planterne — en Orm, der foraarsager store Ødelæggelser. I $19^{12/13}$ frem-

bragte Landet $1\frac{1}{2}$ Mill. Baller, men i Løbet af de sidste fem Aar er Produktionen sunket ned til omkring 1 Mill. Baller. Yderligere har Ernæringsvanskelighederne fremkaldt en Bevægelse for Indskrænkning af Arealet til Fordel for Brødkorndyrkningen: i 1918 var Bomuldsarealet saaledes kun 553 000 ha, mod 705 000 ha i 1917. De triste Udsigter for ægyptisk Bomuld betyder adskilligt mere end et Minus i den samlede Verdensproduktion paa $\frac{1}{2}$ eller $\frac{3}{4}$ Mill. Baller, fordi ægyptisk Bomuld er langhaaret Kvalitetsvare, nødvendig i en Mængde Specialfabrikationer (f. Eks. til Lærredet i Automobil- og Cykledæk), og blandt de forskellige Fortrin kan nævnes, at det egner sig bedre til Mercerisering end nogen anden Bomuldssort. Det hævdes endog i engelske Fagkredse, at Udsigten for Storbritannien til efter Krigen at bevare sin dominerende Stilling i Bomuldsfabrikationen i høj Grad vil afhænge af, om ægyptisk Bomuld kan fremskaffes i tilstrækkelige Mængder.

Nu findes der vel en endnu finere, langhaaret Bomuldssort end den ægyptiske, nemlig „Sea Island“, der hidrører fra Florida, Georgia, Syd-Carolina og visse Øer i Vestindien. Men den kan ingenlunde udfylde Mangelen paa ægyptisk Bomuld, idet ogsaa Produktionen af Sea Island er gaaet tilbage under Krigen, og Importen herfra derfor betydelig reduceret.

Den engelske Bomuldsindustri har haft en ejendommelig Konjunktur under Krigen. Den har kunnet glæde sig ved en kolossal Efterspørgsel efter færdige Varer til militær og civil Brug, men har samtidig været ude af Stand til at erholde Raamaterialer i tilstrækkelig Mængde, saaledes som det fremgaar af den tidligere

anførte Tabel over Importen. Det til Afhjælp af Vanskelighederne nedsatte Board of Cotton-Control udstedte forskellige Forordninger, der forbød Spinderierne at udnytte mere end en vis Procentdel af deres Produktionsevne, en Tid maatte de endog kun arbejde med 60 % af Kapaciteten. Hos Arbejderne har det Princip at arbejde en Uge og holde fri den næste naturligvis kun vakt ringe Bifald, men tværtimod givet Anledning til megen Uro. Set fra et produktivt og nationaløkonomisk Synspunkt har Krigsaarene altsaa langt fra været gunstige for Lancshires Industri, men anderledes stiller Sagen sig, naar man anlægger de enkelte Spinderies Rentabilitetsbetragtning, idet den mindskede Fabrikation til høje Priser har været yderst lønnende. Eksempelvis kan nævnes, at den udførte Mængde af Bomuldsvarer i de tre første Kvartaler af 1918 var 3 029 Mill. Yards, mod godt 4 029 Mill. i samme Tidsrum af 1916, altsaa en betydelig Tilbagegang, men ikke desto mindre var Værdien steget fra 67 til 107 Mill. Strl. Dog maa det ikke glemmes, at Lancashire har betalt mangedoblede Priser for sit Raastof, saavel det amerikanske som det ægyptiske. 2.2 Mill. Baller amerikansk Bomuld i 19^{17/18} kostede gnstl. 28.7 Pence pr. engelsk Pund, mod 12.3 Pence for 2.7 Mill. Baller i 19^{16/17}, hvilket atter var det dobbelte af Fredsprisen.

Forenede Stater er som nævnt Verdens største Bomuldsproducent og samtidig langt den betydeligste Eksportør, hvorfor Forholdene i de Forenede Stater er afgørende for Bomuldsmarkedets Stilling. Umiddelbart efter Krigens Udbrud oplevede Bomuldsbørserne i New York og New Orleans et voldsomt Prisfald med Noteringer helt nede i 5 Cents. Sagen var, at man

kun havde Øje for de mere kortvarige Fjendtligheds Forstyrrelser i Afskibningerne, men ikke regnede med den langvarige Krigs uhyre Prisstigning for alle Raa-varer. Tilmed gjorde Rekordhøsten i 1914 paa op imod 17 Mill. Baller det øjensynligt, at de amerikanske Forraad vilde stige meget stærkt og bevirke en trykket Konjunktur. Imidlertid viste det sig snart, at Frygten var overdreven, og de følgende Aars mindre gode Høst paa 12 à 12¹/₂ Mill. Baller fik snart bragt Forraadene ned. Locopriserne steg tilsvarende, kun holdt en Smule i Tømme af de store Afskibningsvanskeligheder, og i Foraaret 1918 saa man i New York en Notering af 34²/₃ Cents eller det 6-dobbelte af den ved Krigens Udbrud gældende.

Nu tegnede imidlertid Høsten 1918 ganske ualmindelig lovende. For det første havde man naaet et Bomuldsareal, der var endnu større end i 1914, nemlig godt 37 Mill. Acres, og desuden viste de udsendte maanedlige Bulletiner, at Planterne stod meget fint. Prisen sank derfor stærkt, og allerede i Slutningen af Maj var den trykket ned i 23¹/₂ Cents. Da gentog imidlertid det Fænomen sig, som man ofte har iagttaget for Bomuldshøsten: Udsigterne forringedes betydeligt, efterhaanden som Tiden skred frem. Medens Bomuldens „Stand“ endnu i Slutningen af Juni angaves til 85.3 %, var den ved Udgangen af Juli reduceret til 73.6 %. Aarsagen hertil var en langvarig og ødelæggende Tørke, navnlig i det vigtige Bomuldsdistrikt Texas. Medens man oprindeligt havde haabet paa en Høst, der slog Rekorden i 1914, stemtes hermed Forventningerne ned til 13¹/₂ Mill. Baller, og selv om dette var smukt i Forhold til de foregaaende Krigs-

aars Høst, der varierede omkring 12—13 Mill. Baller, havde den betydelige Difference fra det oprindelig ventede Kvantum dog selvfølgelig en kraftig Indvirkning paa Priserne, og i Slutningen af August noteredes New York Loco $35\frac{2}{3}$ Cents. Siden viste det sig ovenikøbet, at Høsten kom til at ligge under 12 Mill. Baller.

Om de Forenede Staters Eksport af Bomuld oplyser følgende Tabel efter den amerikanske Statistik (Perioden er 1. Juli—31. Juni).

1 000 Baller	19 ¹³ / ₁₄	19 ¹⁵ / ₁₆	19 ¹⁷ / ₁₈
Storbritannien	3 452	2 665	2 321
Frankrig	1 091	861	643
Italien	517	814	365
Tyskland	2 785	—	—
Østrig	102	—	—
Belgien	217	—	—
Europa iøvrigt	475	722	332
Japan	337	484	576
Andre Lande	189	410	292
Ialt	9 165	5 956	4 529

Bomuldseksporten er under Krigen intet mindre end halveret, idet den er gaaet ned fra 9 165 000 til 4 529 000 Baller. Af Nedgangen kan de 3 Mill. føres tilbage til Standsningen af Udiørslen til Centrålmagterne og Belgien, men derudover er der sket en betydelig Reduktion i den Mængde, der sendes til de Allierede og forresten ogsaa de øvrige Lande i Europa. Eksporten til Pladser i andre Verdensdele har derimod været sti-

gende, og navnlig vil man se, at Japan i 19¹⁷/₁₈ har faaet 576 000 Baller, mod 337 000 det sidste Aar før Krigen.

Det bør paapeges, at Nedgangen i de Forenede Staters Eksport ikke blot er en Følge af Tonnagevanskeligheder og de sidste Aars noget mindskede Produktion, thi allerede før 1914 viste Bomuldseksporten en tydelig Tendens til Nedgang. Dette havde sin Aarsag i den amerikanske Tekstilindustri Opsving og det deraf foranledigede større Forbrug af Raavaren. I Slutningen af Aarhundredet kunde de amerikanske Spindier ikke forarbejde mere end $\frac{1}{3}$ af Høsten, men i Gennemsnittet af de tre Aar 19¹⁵/₁₆ var Egetforbruget lige ved 60 $\%$. Liverpool Cotton Associations Aarsberetning peger meget rigtigt paa den Fare, der ligger for Storbritanniens fremtidige Forsyning med Bomuld. Normalt lægges der jo nemlig herfra Beslag paa mellem $\frac{1}{5}$ og $\frac{1}{4}$ af Amerikas Høst, hvilket igen er ca. $\frac{3}{4}$ af Englands Import. Den nævnte Aarsberetning fremhæver videre, at medens de Forenede Staters Regering under Krigen loyalt til det yderste har stræbt efter at opretholde Eksporten af Raastoffer til de Allierede, vil man ikke kunne regne med slet saa god Vilje efter Krigen, hvor Tysklands Efterspørgsel tilmed paany vil gøre sig gældende.

Den gule Fare er paa Tekstilindustriens Omraade mere end et Fremtidens Skræmmebillede — virkelig et Forhold, der er Genstand for de alvorligste Overvejelser indenfor den engelske og amerikanske Bomuldsverden. Den japanske Tekstilindustri Udvikling i de sidste Aar er ganske kolossal, og dens Produkter finder ikke alene Afsætning i Østasien og Indien, men

ogsaa i Amerika og selve England. Raastoffet hentes fra Indien og Kina og som før nævnt i stigende Grad fra Amerika. Den japanske Tekstilindustri har haft mange økonomiske Fordele: i Indien og Kina findes ingen Eksportafgift paa Raabomuld, der ogsaa gaar frit ind i Japan, medens Ruterne tilmed er subventionerede. Endelig har Bomuldsindustrien kunnet udvikle sig i Ly af Beskyttelsestold. Med Tiden vil den japanske Industri kunne faa en fortræffelig Raastofleverandør i Kina, der er Verdens tredjestørste Bomuldsproducent. Statistiken er højst mangelfuld, men man anslaaer Produktionen til 2 Mill. Baller aarlig. Dyrkningen foregaar paa primitiv Vis, og hvis man kan faa mere rationelle Metoder indført, vil Udbyttet kunne bringes stærkt i Vejret — vistnok tredobles — uden at Arealet behøver at udvides. Imidlertid maa man regne med, at det vil tage lang Tid ved en Modernisering af Dyrkningsmaaden at frembringe et større Høstudbytte — og foreløbig er Problemet maaske nok saa meget at forbedre Kvaliteten, der for Størstedelen af den kinesiske Bomuld er ringe. — Det er interessant at se, hvorledes Japan med indisk og amerikansk Bomuld som Raastof konkurrerer netop med den indiske og amerikanske Tekstilindustri, samt naturligvis med den engelske, der som bekendt i Indien har et af sine bedste Afsætningsmarkeder. Den indiske Import af Bomuldsvarer er gaaet meget stærkt ned, men en stigende Andel hidrører fra Japan. Paa samme Maade er Tallene for Udførsel fra Japan til U. S. A. blot af en Artikel som Strømper betegnende for den Udvikling, der foregaar. I 1913 havde den en Værdi af 249 000 Dollars, i 1914 godt det

dobbelte, men Aaret efter var den kun lidt større end i 1913. I 1916 skete Gennembrudet, da eksporterede Japan for 2.9 Mill. Dollars Strømper til U. S. A., og i 1917 for 19.7 Mill. Dollars. — Med denne Udvikling for Øje og Kinas rige Muligheder in mente, synes det slet ikke urimeligt, naar den engelsk-amerikanske Bomuldsindustri frygter den gule Fare.

Ser man paa de nærmeste Aar efter Freden, vi Bomuldsmarkedets Tilstand først og fremmest være afhængig af, om Tyskland faar Lov til at dække sit Forbrug paa 2—3 Mill. Baller. Foruden fra Tyskland vil der i hvert Tilfælde være et stærkt Begær fra det underernærede Marked i England og alle andre europæiske Lande. Tiltrods for denne latente Efterspørgsel, der maa virke et godt Stykke Tid fremefter, menes det dog almindeligt, at Bomuldsprisen ikke kan holde sig paa sit nuværende høje Niveau. Det ekstraordinære Behov for Arméerne falder bort, og den store Efterspørgsel fra den under Krigen saa højt aflagte Arbejderklasse vil blive kendeligt reduceret. Naar Likvidationsperioden er overstaaet, og Produktionslandene atter begynder at konkurrere om Afsætningen, vil Prisen for Bomuld blive sat efter Produktionsomkostningerne.

Disse Bemærkninger gælder naturligvis ikke alene Bomuld, men lige saa vel de i det følgende omtalte Varer.

2. Gummi.

Gummi er en af de faa Verdensartikler, for hvilke baade Produktion og Forbrug er steget under Krigen.

Det sidste er ganske naturligt, da Gummi jo i høj Grad er en Krigsfornødenhed, og med Hensyn til Produktionens Fremgang er den blot en Fortsættelse af den kraftige Stigning, der har kunnet iagttages i den sidste halve Snes Aar. Følgende Tal giver et Billede af Udviklingen siden 1910.

Verdens Gummiproduktion.

	Plantninger (1 000 ha)		Produktion (1 000 Tons)		
	Samlet Areal	Deraf udbyttegiv.	Plantagegummi	Paragummi	Tilsammen
1910.....	885	93	8	62	70
1911.....	1 200	237	14	61	75
1912.....	1 448	403	29	70	99
1913.....	1 611	545	48	61	109
1914.....	1 728	681	71	49	120
1915.....	1 793	885	108	51	159
1916.....	1 916	1 200	153	49	202
1917.....	1 996	1 448	204	53	257
1918.....	240	50	290

Før 1910 var Paragummien (Brasilgummi) ganske dominerende, idet den udgjorde de 62 000 af den kun 70 000 Tons store Verdensproduktion. Efterhaanden begyndte Plantagerne imidlertid at give Udbytte, men det var dog først i 1914, at Plantagegummien kunde møde med et højere Produktionsciffer end Paragummien. Siden er Udviklingen foregaaet med rivende Hast, medens Paragummien har stagneret omkring 50 000 Tons, og af den samlede Gummiproduktion i

1918 paa 290 000 Tons var de 240 000 Plantagegummi. Ogsaa de første Par Aar frem i Tiden vil bringe betydelig Fremgang i Produktionstallet, for 1919 regner man med godt 300 000 Tons og for 1920 med 340 000 Tons. Derefter menes der imidlertid at ville indtræde en Stagnation, fordi Nyplantningerne i de senere Aar er indskrænket betydeligt.

Under Krigen har London tabt en stor Del af sin Betydning som Verdens Gummimarked, hvilket skyldes Tonnagevanskelighederne, der har tvunget Produktionslandene til, i Stedet for at benytte London som Centralmarked, at oprette selvstændige, lokale Gummimarkeder — i Singapore, Batavia, Colombo m. v. — foruden at Verdens største Forbruger af Gummi, de Forenede Stater, i New York har dannet et Centrum for Handelen med denne Vare, der medfører et betydeligt Afbræk i Londonsmarkedets hidtil saa dominerende Stilling. Ogsaa i anden Henseende har Tonnagemangelen influeret paa Gummimarkedets Tilstand, idet de Forenede Staters Regering, for at frigøre mere Skibsrum til Troppetransporter, ret kraftigt indskrænkede Tilførslerne af Gummi. Medens Importen i 1917 udgjorde 180 000 Tons eller 70 % af Verdensproduktionen, fastsatte Regeringen f. Eks., at der i de tre Maaneder Maj, Juni og Juli 1918 kun maatte indføres ialt 25 000 Tons. I Forvejen var Gummimarkedet trykket som Følge af den stadig stigende Produktion, og de yderligere Afsætningsvanskeligheder vakte derfor megen Bekymring i Produktionslandene. Hvorledes Prisen — naturligvis med Svigninger — har bevæget sig nedad under Krigen, viser følgende Tabel.

Londons Gumminotering.

Januar	1916.....	4 sh. 3 ¹ / ₂ d.
Juli	—	2 — 4 ³ / ₄ .
December	—	3 — 5 ¹ / ₄ .
Juli	1917.....	2 — 7 ³ / ₄ .
December	—	2 — 6 ¹ / ₄ .
Juli	1918.....	2 — 2 ³ / ₄ .
December	—	2 — 2 ¹ / ₂ .

Noteringen er pr. engelsk Pund og gælder Best Crépe (Plantagegummi). De ved Begyndelsen af 1916 gældende Priser paa omkring 4 sh er de højeste under Krigen, men i Modsætning til saa at sige alle andre Raavarer har Gummi altsaa ikke været Genstand for nogen varig Prisstigning, men tværtimod i alt væsentlig fortsat det Fald, der fremkaldtes ved de store Plantageanlæg, og tog sin Begyndelse i 1910, da fin Para stod i 12 sh 4¹/₂ d!

Den senere Tids Prisfald og Frygten for Overproduktion, særlig under Amerikas Indskrænkninger i Importen, fik The Rubber Growers Association til i Forstaaelse med den engelske Regering at forlange, at de enkelte Selskaber skulde reducere Produktionen med 20 % i Forhold til det foregaaende Aar. Flertallet af Selskaberne rettede sig efter denne Henstilling, men efter hvad „Economist“ oplyser, findes der adskillige Selskaber udenfor Sammenslutningen, der producerer løs uden Hensyn til Beslutningen. Det hed sig en Overgang, at den engelske Regering havde til Hensigt at gøre Produktionsindskrænkningen obligatorisk, og at der var indledet Forhandlinger med den hollandske Regering, for at denne skulde træffe tilsvarende Forholdsregler indenfor sit Koloniomraade, men herom har man intet videre erfaret.

Amerika er langt den største Forbruger af Gummi, det britiske Rige langt den største Producent, idet $\frac{1}{5}$ af Plantagerne ligger indenfor dets Grænser. Af de 2 Mill. ha, Verden har beplantet med Gummitræer, ligger den ene Million paa Halvøen Malakka, $\frac{1}{4}$ Mill. paa Østkysten af Sumatra, ligesaa meget paa Java og knap $\frac{1}{4}$ Mill. paa Ceylon. Resten fordeler sig paa Birma, Sydindien, Cochinkina, Borneo og Nyguinea.

Produktionsforholdene for Gummi stiller sig saaledes, at man skulde vente rigelig Forsyning de første Par Aar. Dog ved man naturligvis ikke, hvor stærkt Amerikas Behov kan stige, navnlig vil Automobil- og Motorcykleindustrien lægge Beslag paa enorme Mængder. I 1917 steg saaledes Antallet af Numre paa Motorkøretøjer ikke mindre end 53 $\%$. Videre maa jo tages i Betragtning, at Centralmagterne er ganske udgaaet for Gummi, og at forøvrigt ogsaa de fleste andre europæiske Lande har en længe udebleven Import at oprette. Det er derfor meget muligt, at de europæiske Aftagere i den kommende Tid kun i forholdsvis ringe Grad kan drage Fordel af Producenternes vanskelige Stilling.

3. Petroleum og Benzin.

Verdensproduktionen af Petroleum udgjorde i 1913 385 Mill. Barrels (ca. 52 Mill. Tons), af hvilke de Forenede Stater alene frembragte 249 Mill. eller 63 $\%$ af det hele Kvantum. Den nærmere Fordeling fremgaar af følgende Opstilling.

	Petroleumsproduktion 1913	
	Mill. Barrels	I Procent
Forenede Stater	248.5	63.0
Rusland	62.8	19.2
Mexiko	25.9	5.8
Rumænien	13.6	3.5
Hollandsk Ostindien	12.0	3.2
Britisk Indien	7.0	2.1
Galizien	7.8	2.0
Andre Lande	6.1	1.2
	384.9	100.0

Amerikas førende Stilling i Petroleumsproduktionen er saaledes ganske ubestridt: De amerikanske Olie-selskaber har arbejdet med stor Energi og Dygtighed, nye Metoder er stadig blevet fundet og nye Kilder blevet aabnet. Det amerikanske Institut for oliegeolo-gisk Forskning har haft en stor Andel i disse Frem-skridd.

Ved Krigens Udbrud blev de russiske og øvrige europæiske Petroleums-kilder lukket ude fra Verdens-markedet, og siden da er den amerikanske Produktion steget enormt. I Løbet af de tre sidste Aar er ikke mindre end 40 nye, værdifulde Kilder blevet opdaget, de bedste af dem ligger i Kansas og Wyoming. Pro-duktionens Vækst fremgaar af omstaaende Tal.

Fra ca. 250 Mill. Barrels i 1913 er Produktionen steget til ca. 350 Mill., foruden at de for Størstedelen under amerikansk Kontrol staaende Kilder i Mexiko

Petroleumsproduktionen i U. S. A.

1913	248.5	Mill. Barrels	
1914	265.8	—	—
1915	281.1	—	—
1916	300.8	—	—
1917	335.1	—	—
1918 (første Halvaar).	170.6		

nu frembringer mellem 35 og 40 Mill. Barrels, mod 26 Mill. i 1913.

Medens den amerikanske Produktion altsaa har gjort kolossale Fremskridt, har Udviklingen for den europæiske og indiske været mere uregelmæssig; sidstnævnte er nærmest stagnerende, og den russiske og rumænske har jo lidt meget i Krigens sidste Aar.

Efterspørgselen efter amerikansk Petroleum har været saa stærk, at den stigende Produktion ikke engang har kunnet holde Skridt dermed, og man har derfor maattet ty til Petroleumsselskabernes Reservebeholdninger. Forbruget udgjorde i første Halvaar af 1918 178.8 Mill. Barrels, medens Produktionen var 170.6 Mill., saaledes at de 8.2 Mill. maatte tages af Reservebeholdningerne. Disse havde den 31. Juni 1918 en Størrelse af 142 Mill. Barrels, og med det normale Forbrug af 30 Mill. Barrels skulde Reserverne altsaa i sig selv være tilstrækkelige for 5 Maaneders Konsum. Udsigterne for at dække den normale Efterspørgsel anses derfor ogsaa i Øjeblikket for lyse, lysere f. Eks. end for et Aar siden.

Det Hul, som er fremkommet i Verdensproduktionen derved, at Rusland, Galizien og delvis ogsaa Rumæniens Kapacitet er nedsat, i hvert Fald indenfor den nærmere Fremtid, er blevet meget mere end udfyldt ved Stigningen i den amerikanske Produktion,

idet Fremgangen for denne er større end den europæiske Produktions absolute Mængde. Hertil kommer, at man omgaas med Planer om langt mere intensivt end hidtil at udnytte de mexikanske Kilder, der regnes at kunne give indtil 100 Mill. Barrels aarligt. Og ikke blot i Amerika, men ogsaa i andre Verdensdele udføres et maalbevidst Arbejde for at udnytte nye Petroleumsfelter, f. Eks. i Ægypten, Persien, Syrien, Mesopotamien, Australien, Ny Guinea, Sachalin m. v. Hvor meget der vil kunne udvindes i disse Lande, er man endnu ikke i Stand til at skønne over.

Verdensproduktionen af Petroleum har aabenbart endnu et godt Stykke tilbage, før den naar Grænsen for sin Kapacitet, og i den nærmere Fremtid vil Efterspørgselen kunne dækkes uden Besvær. Imidlertid er Forbruget af tunge Olier i rask Stigning, og man kan derfor meget vel tænke sig det Punkt ligge indenfor en overskuelig Fremtid, da Behovet overstiger Produktionen. Naturligvis vil det saa i første Række blive de ikke-producerende Lande, der kommer til at mærke Vanskelighederne, og det er sikkert ud fra dette Synspunkt, at den engelske Regering i den senere Tid har erhvervet den kontrollerende Indflydelse i flere fremmede Olieselskaber.

I nær Sammenhæng med Petroleumproduktionen maa Udsigterne for Dækning af Benzinforbruget ses. Benzinen betragtedes jo oprindeligt som et næsten værdiløst Biprodukt ved Olieudvindingen, men det vældige Opsving i Automobil- og Flyvevæsenet og den stigende Anvendelse af Eksplosionsmotoren i Industri og Skibsfart viser den ændrede Bedømmelse af Benzinens Værd som Motorbrændsel. „Petroleum-

Review“ bringer følgende Oversigt over Produktion og Forbrug i de Forenede Stater.

Forenede Staters Produktion og Forbrug af Benzin.

Mill. Barrels	Produktion	Forbrug	Eksport
1899	6.08	6.28	0.20
1904	6.92	6.32	0.60
1909	12.90	11.26	1.64
1914	34.92	29.92	5.00
1915	41.00	35.10	6.90

Siden Aarhundred-Skiftet er Produktionen mere end 6-doblet, men Forbruget har holdt Skridt med denne Stigning, saaledes at der kun er snævre Grænser for Eksporten. Forbrugets Vækst er let forklarligt, naar man hører, at Antallet af Automobiles i Brug i de Forenede Stater er steget fra 400 000 i 1900 til over 4 Mill. i 1917, foruden at der fandtes 30 000 Motorbaade, 45 000 Benzinmotorer i Industrien og 30 000 i Landbruget samt endelig en Mængde Flyve-maskin-Motorer. Med Hensyn til Forbruget i andre Lande kan anføres, at det i England steg fra 204 000 Tons i 1911 til 428 000 i 1915, medens Tyskland i første Halvaar af 1914 forbrugte 130 000 Tons, mod 195 000 i hele 1911.

Der er næppe Tvivl om, at Eksplosionsmotoren endnu længe vil beholde sin dominerende Stilling som Bevægkraft i det lettere Trafikvæsen og vinde yderligere Indpas i Industrien. Dermed er det givet, at Benzinförbruget vil stige yderligere, ikke mindst i Amerika, hvis Eksport da vil blive hæmmet. De For-

enede Staters Produktionsevne for Benzin er nemlig langt fra ubegrænset, thi vel stiger stadig Produktionen af Brændselsolier som Helhed, men Forholdet er det, at jo længere Kilderne udnyttes, desto tungere Olier giver de, saaledes at Petroleumsproduktionens Andel er stigende, men Benzinenes aftagende. Denne Bevægelse kan ikke neutraliseres ved Nyboringer, saa meget mere, som Benzinprocenten i de amerikanske Oliefelter overhovedet er forholdsvis lav.

Der er saaledes Grund til at advare mod i alt for høj Grad at sætte Lid til Benzinen som Kraftkilde i de kommende Aar. I de kulproducerende Lande er Fagfolk derfor begyndt at kaste Øjet paa Kultjæreproduktet Benzol, der jo allerede under Krigen i stor Udstrækning har maattet erstatte Benzinen. Paa tilsvarende Maade har Lande med stor Træproduktion Mulighed for i Sulfitspritten at frembringe et værdifuldt Motorbrændsel.

4. Sukker.

I den store Væddestrid mellem Rørsukker og Roesukker lykkedes det efterhaanden sidstnævnte at komme op paa Højde med Rørsukkeret, saaledes at de to Sorter ved 80'ernes Begyndelse bidrog til Verdensproduktionen med hver Halvdelen. Siden den Tid fremmedes Roeproduktionen yderligere under Konkurrencen mellem de forskellige Produktionslande om Afsætningen, og ved Begyndelsen af Aarhundredet var Forholdet $\frac{2}{3}$ Roe og $\frac{1}{3}$ Rør. Brysselerkonventionen 1902 bevirkede, at selv om Roesukkerproduktionen absolut set stadig gik fremad, forringedes dens Stilling

dog i Forhold til Rørsukkeret, saaledes at der i 1913—14 af en Verdensproduktion paa 17.9 Mill. Tons faldt 9.9 Mill. paa Rørsukkeret og kun 8 Mill. paa Roesukkeret. Under Krigen har Forholdet forskudt sig yderligere i Roesukkerets Disfavør. Rørsukkerproduktionen er steget, medens Fabrikationen af Roesukker er gaaet ned til snart det halve af, hvad den var før Krigen. Tabellen viser dette.

Sukkerproduktion i Mill. Tons.

	19 ¹³ / ₁₄	19 ¹⁴ / ₁₅	19 ¹⁶ / ₁₇	19 ¹⁷ / ₁₈
Kuba	2.00	2.50	3.02	3.20
Java	1.35	1.20	1.00	1.80
Rørsukker iøvrigt.....	5.94	6.18	6.76	7.58
Rørsukker ialt...	9.89	10.07	11.28	12.58
Roesukker	8.00	8.22	5.68	4.78
Verdensproduktion.....	17.89	18.29	17.00	17.36

I 1917—18 udgjorde Verdens Sukkerproduktion altsaa 17¹/₃ Mill. Tons, hvoraf kun 4³/₄ Mill. eller ca. 28 % var Roesukker. Aarsagen til denne Tilbagegang maa naturligvis søges deri, at de krigsførende Fastlandsstater, der er Hovedproducenter af Roesukker, har maattet indskrænke Avlen til Fordel for Brødkornsarealerne — saa meget mere, som Mangelen paa Arbejdskraft jo netop har været af særlig stor Betydning for Sukkerroedyrkingen.

Ved Krigens Udbrud standsedes naturligvis Eksporten af Roesukker fra Centralmagterne til England,

uden at det lykkedes her at skabe en indenlandsk Produktion som Erstatning. En anden direkte Følge af Krigsudbrudet var en overordentlig stor Nedgang i Frankrigs Produktion, idet Sukkerdyrkingen netop for største Delen lokaliserede sig i de Egne af Nordfrankrig, der blev besat af Fjenden eller dannede Kampplads for de frem og tilbage bølgende Hære. Normalt laa den franske Sukkerproduktion omkring 0.80 Mill. Tons, men i 1914—15 var den kun 0.31 Mill. og Aaret efter endog kun 0.15 Mill. Iøvrigt vil man i nedenstaaende Tabel kunne følge den Tilbagegang, der har fundet Sted i Roesukkerproduktionen i de forskellige europæiske Lande under Krigen.

Roesukkerproduktion i Europa.

Mill. Tons	19 ¹² / ₁₃	19 ¹⁴ / ₁₅	19 ¹⁶ / ₁₇	19 ¹⁷ / ₁₈
Tyskland.....	2.70	2.60	1.55	1.60
Østrig.....	1.90	1.60	0.94	0.67
Frankrig.....	0.96	0.34	0.21	0.23
Rusland.....	1.39	1.08	1.33	0.80
Andre Lande.....	1.34	1.18	0.90	0.70
Ialt...	8.28	7.70	4.93	4.09

Gennemsnitlig er Produktionen halveret, men for Østrig og Frankrig er Reduktionen betydelig større, og hvad Rusland angaar, har det sidste Aar jo været skæbnesvanger for al produktiv Virksomhed her — ikke mindst Sukkerdyrkingen.

I Modsætning til, hvad der gælder Roesukkeret, har Rørsukkerproduktionen været Genstand for en

betydelig Stigning, saaledes som det fremgaar af Tabellen S. 94). Den ved Krigen standsede Eksport fra Centralmagterne til England gav Rørsukkeret en enestaaende Chance, og en Producent som Java havde i Krigens første Aar en glimrende Afsætning til England og Frankrig. Hele Høsten kunde afsættes til Priser omkring 10 Gylden pr. 100 kg, eller det dobbelte af, hvad Sukkeret kostede at fremstille, men denne Højkonjunktur skulde ikke vare ved. Efterhaanden som Tonnagemangelen i stedse større Grad gjorde sig gældende, nødtes England til at dække sit Sukkerforbrug i nærmere beliggende Produktionslande, først og fremmest Kuba, der jo ogsaa frembringer omtrent dobbelt saa meget Sukker som Java. Som Følge deraf hobede Java-Sukkeret sig op fra den ene Høst til den anden, Priserne faldt betydeligt, og det saa sort ud for Producenterne. Først i Efteraaret 1918 bedredes Forholdene noget for Javas Sukkeravl.

De Bestræbelser, der under Krigen har været fremme i England for ved Hjælp af indenlandsk Røeavl at dække hele Sukkerforbruget, har tilsyneladende været uden nævneværdigt Resultat, og i hvert Fald kan Realisationen af en saadan Plan kun betragtes som en fjern Fremtidsmulighed. Bedre Udsigter har Tanken om at forsyne Moderlandet helt fra dets Kolonier, altsaa med Rørsukker. En Kommission, der i sin Tid nedsattes til Undersøgelse af Sukker-spørgsmaalet, kom til det Resultat, at de engelske Kolonier kunde bringes til at producere alt i alt $4\frac{1}{2}$ Mill. Tons Sukker, mod i de tre sidste Aar gennemsnitlig kun 880 000 Tons. De Lande, der kommer i Betragtning her, er Guyana, Mauritius og Queensland.

Indien har allerede en betydelig Sukkerproduktion paa $2\frac{1}{2}$ Mill. Tons aarligt, men dette Kvantum forbruges ganske overvejende i Landet selv.

Ved Brysselerkonventionen af 1902 tilvebragtes, som man vil vide, en Regulering af Eksportpræmier og Toldsatser, der skulde hindre det vanvittige Kapiøb, der var opstaaet mellem Landene i Henseende til Produktion og Afsætning af Roesukker. Aftalerne fornyedes gentagne Gange, men efter at England og Italien i 1913 havde meldt sig fra, tabte Konventionen dog en stor Del af sin Betydning. Ved Verdenskrigens Udbrud faldt Centralmagterne naturligvis fra af sig selv, og Konventionen reduceredes til en Formalitet. I Begyndelsen af 1918 opsagde Frankrig, der af Stormagterne var den sidste Deltager, Konventionen til Ophør den 31. August s. A., og der er vel ingen Udsigt til, at der pustes Liv i den foreløbig. Snarere maa man tænke sig, at de forskellige Lande vil forsøge alle Midler — gode som slette — for at genoprette den saare vigtige Produktion af Roesukker.

5. Kaffe.

Den Mangel paa Kaffe, der har gjort sig gældende i de forskellige Lande under Krigen, skyldes langt fra nogen faktisk Mangel paa Varen, men maa føres tilbage til de paagældende Landes delvise Afspærring fra Tilførsler eller til Mangelen paa Skibsrum, der har krævet Indskrænkninger i Importen af alle mere undværlige Varer.

Den sidste Kaffehøst (for Sæsonen 1917--18) var overordentlig gunstig, nemlig 22 Mill. Sække (à 60

kg), hvoraf $17\frac{1}{2}$ Mill. — eller ligesaa meget som Verdensthøsten det foregaaende Aar — faldt paa Brasilien alene. I Brasilien er atter Staten Sao Paulo dominerende, her høstedes $12\frac{1}{2}$ Mill. Sække, mod kun 5 Mill. i det øvrige Brasilien. I Betragtning af det synkende Forbrug i Europa har denne vældige Produktionsstigning ikke været uden Betænkeligheder. Den samlede Udførsel af Kaffe fra Brasilien var i 1913 13.₂₇ Mill. Sække, i 1914 naaede man paa Grund af Krigsudbrudets Forstyrrelser kun 11.₂₇ Mill., men i 1915 steg Eksporten til ikke mindre end 17.₀₆ Mill. Siden har den imidlertid været stærkt synkende — til 13.₀₁ Mill. i 1916 og kun 10.₆₁ Mill. Sække i 1917. Denne Nedgang har fundet Sted til Trods for stigende Spekulationskøb fra de Forenede Staters Side. Allerede i 1916—17 købtes herfra 1 Mill. Sække mere end i 1914—15, og siden har Spekulationskøbene antaget betydelig større Omfang. Det er endog blevet meddelt, at et nordamerikansk Syndikat planlagde en Monopolisering af hele den brasilianske Kaffeeksport efter Krigen, idet Syndikatet skulde overtage en stor Del af Høsten og oplagre den, til Afsætningsforholdene bedredes. Denne Meddelelse kan man dog næppe skænke Tiltro, men den anføres her for at antyde, hvor stor en Rolle Købene fra Nordamerika har spillet nu under Krigen, hvor Afsætningen til andre Lande har været saa stærkt begrænset.

Naturligvis har den store Kaffehøst og den mindskede Udførsel bevirket Ophobning af store Forraad i Brasilien, i Følge den officielle Statistik fandtes der ved Høstaarets Begyndelse (1. Juli 1918) alene af Santos-Kaffe synlige Forraad paa 5.₆₁ Mill. Sække — hvilket

er betydeligt mere end man har set i de senere Aar. Fra Begyndelsen af 1917 til et Stykke ind i 1918 bevægede Priserne sig da ogsaa kraftigt i nedadgaaende Retning: i Januar 1917 noteredes Rio Nr. 7 i 6 675 Reis, i Juli var Noteringen 5 300 og paa Slutningen af Aaret omkring 4 500. Der opstod ganske naturlig en Uro baade hos Plantageejerne og Regeringen i Sao Paulo, og sidstnævnte genoptog den gamle Valorisationstanke, idet det traf sig saa heldigt, at den i 1906 paabegyndte 12-aarige Valorisation netop var afviklet ved Salg af de i Rio og Havre beliggende Restforraad. Sao-Paulo Regeringen fik ordnet et stort nyt Valorisationslaan i de Forenede Stater og intervererede paa Markedet med vældige Indkøb for at mindske de disponible Forraad og holde Lagre, indtil Prisforholdene tillod at slippe dem ud i Handelen igen. Ved Udgangen af Juni Maaned stod Regeringen allerede med Beholdninger paa 3 Mill. Sække. I Forvejen havde man i Forbindelse med en Overenskomst angaaende nogle beslaglagte Skibe solgt 2 Mill. Sække til den franske Regering (de overtoges siden af de Forenede Stater), og af Aarets Høst paa 12¹/₂ Mill. blev der saaledes kun 7¹/₂ Mill. Sække tilovers for den frie Handel.

Imidlertid fremkaldte Naturen selv en Regulering, idet der i Løbet af Juni indtraadte en skæbnesvanger Frost i Sao Paulo, der vistnok i Aarevis vil komme til at øve en kendelig Indflydelse paa Kaffehesten. Herom fortæller et brasiliansk Fagblad: „Siden 1870 er dette den heftigste Frost, der har hjemsøgt Brasilien. Paa visse Egne er alle Kaffeplanterne frosne, andre Steder 70—80 eller 90 0/0. Høsten 1918—19 har intet

lidt, og den anslaaes derfor stadig til 8 à 8½ Mill. Sække, men om Høsten for 1919—20 vil naa Halvdelen heraf, er tvivlsomt — ja, der er dem, der kun anslaaer den til 3 Mill. Sække. Ogsaa Høsten 1920—21 har lidt Skade“. Bladet tilføjer dog en Bemærkning om, at ligesom tidligere er der maaske ogsaa denne Gang overdrevet betydeligt, men i hvert Fald kommer man ikke uden om den Kendsgerning, at Høsten har lidt alvorlig Skade. — Siden er Høsten 1919—20 blevet anslaaet til 4—5 Mill. Sække.

Ved Udgangen af April 1918 stod Rio Nr. 7 endnu i 4550 Reis, da der indtraf et Omslag i Prisbevægelsen, foranlediget ved Regeringens Valorisationskøb, men siden forstærket meget ved Frostens Ødelæggelser, og atter senere ved Udsigterne til Freden, der vilde forbedre Afsætningsforholdene saa overordentlig. Allerede den 31. Juli noteredes Rio-Kaffen i 6200 Reis, og i Slutningen af November naaede man over det dobbelte af Aprilnoteringen, nemlig 9260 Reis. Tages de høje Fragter i Betragtning, vil man indse, at Europa ikke kan vente billig Kaffe foreløbig, hvorimod Brasilien kommer til at tage gode Penge hjem. Valorisationen vil især give et smukt Udbytte, idet de 3 Mill. Sække indkøbtes til gennemsnitlig 4900 Reis. Det er ikke langt fra, at de nu kan sælges for det dobbelte.

Hvad Javakaffen angaar, skal der af Høsten 1917 og 1918 ligge uafsat henholdsvis 1¼ og 1½ Mill. Sække. Plantageejerne har gennemgaaende kun ringe økonomisk Modstandskraft og bliver under saadanne Forhold ganske afhængige af kapitalstærke Spekulanter. De Priser der bydes — 16 à 18 Gylden pr.

Pikul (62 kg) — er ensbetydende med Tab for Dyrkerne, og man har derfor søgt at faa Regeringen til at skride ind — ligesaa godt her som i Brasilien. Det er Meningen, at Regeringen skal stille Kapital til Raadighed, saaledes at Dyrkerne kan faa i hvert Fald 20 Gylden for Kaffen. Ved dennes Afhændelse skal Regeringen have 5 % Andel i Gevinsten, foruden 5 %'s Forrentning af Pengene. Man har tænkt sig, at Salget skal foregaa gennem Nederlandsk Handelselskab, og dermed vil ogsaa Java-Kaffen, for hvilken Afsætningsforholdene hidtil har været frie, være underkastet et Syndikats Herredømme.

November—December 1918.
